

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo Slovenske kmetijske družbe.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 16 K na leto.
Posamezna številka stane 80 v.

Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 600 K, na $\frac{1}{2}$ strani 300 K, na $\frac{1}{4}$ strani 150 K, na $\frac{1}{8}$ strani 100 K, na $\frac{1}{16}$ strani 50 K in na $\frac{1}{32}$ strani 25 K. Udum 10 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 2 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe;
tisk J. Blasnikova naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 5. Ljubljana, 15. marca 1920. Letnik XXXVII.

Obseg: Naznanilo kmetovalcem. — Pot k blagostanju ali ena naših največjih napak v kmetijskem obratu. — Zatičajmo žitne sneti. (Crnc). — Končni obračun o „moji“ lanske modri galici. — Sadjarska anketa. — Vprašanje sladkorne industrije v Sloveniji. — Vprašanja in odgovori. — Poročila in objave podružnic. — Kmetijske novice. — Uradne vesti. — **Inserati.**

Žveplo za vinogradnike.

Slovenska kmetijska družba je kupila v Italiji nekaj vagonov dvakrat rafiniranega žvepla za žveplanje proti trsni plesnobi. Žveplo je najcenejše vrste in edino primerno za vinogradniško uporabo. Plačati se je moralo v italijanskih lirah po dnevnem kurzu, ki stojijo dandanes nasproti jugoslovanskim kronam kakor 1 proti 8:50. Vsled tako visokega kurza italijanske lire se je morala določiti cena žvepla na

10 K za 1 kg za ude in

12 K za 1 kg za neude.

Žveplo je kupljeno in plačano ter dospé v prihodnjih dneh v Ljubljano v jutastih vrečah, ki postanejo ob prevzemu blaga last kupcev. — **Pozivljajo se vse podružnice, da takoj naroče potrebno množino, da se jim blago čimprej dopošlje.**

Denar za naročeno žveplo je takoj doposlal Slov. kmetijski družbi v Ljubljani.

Pot k blagostanju ali ena naših največjih napak v kmetijskem obratu.

I. Sedanja beda.

Vsled svetovne vojne je naše prejšnje relativno blagostanje skoraj popolnoma uničeno, posledica je pomanjkanje vseh potrebščin in silna draginja, ker je naš denar prišel ob vrednost. Kmet je sicer imel streho nad seboj in se je za silo skoraj povsod lahko sam s svojimi pridelki prehranjeval, a sedaj mu je že pričela huda presti, kajti zemljo ima izsesano, hleve prazne, orodje obrabljeno, obleko raztrgano in njegovi

dohodki niso toliki, da bi mogel z njimi kriti velike izdatke za svoje potrebščine.

II. Kje je pot k novemu blagostanju?

V teku stoletja smo v kmetijstvu silno napredovali. Umno kmetijstvo, v kolikor se ga je naš kmet naučil, ga bo seveda samodsebe nadaljeval. Nihče naj pa ne trdi, da je naš kmetijski obrat v vseh pogledih umen, temveč naj bo kmet prepričan, da se mu je še jako veliko učiti in po naukih umnega kmetijstva ravnati, če naj pride v vseh pogledih do zgledega gospodarstva. V današnjih razmerah zaradi splošnega pomanjkanja in velike draginje ni lahko gospodariti

in marsičemu se bo moral kmet odreči, kar je pred vojno lahko prijetnega užival. Vojna je odvadila od napornega kmetijskega dela tiste ljudi, ki so ležali v strelskih jarkih ali ki so lenarili v zaledju. Neka splošna delomrznost je razširjena v vseh slojih in ne samo v kmetijskem. *Edina pot do novega blagostanja pri kmetu je skrajna varčnost na vse strani, delo, delo in zopet delo ter umnejše kmetovanje.*

III. Kaj donaša kmetu dohodke?

Poglaviti vir naših kmetijskih dohodkov je sicer res živinoreja, toda le, če ima dovolj dobre krme, ki se pa prideluje večinoma le na zemlji. Živinoreja torej daje posredne dohodke, pravzaprav je pa zemlja tista, ki ustvarja vse nove vrednote. Polemtakem je veliko in v nekaterih slučajih pravzaprav vse odvisno od obdelovanja zemlje in blagostanje so bo tem hitreje vrnilo, čim umneje bomo obdelovali našo zemljo.

IV. Pomanjkljivosti našega poljedelstva.

Kmetska posest sestoji iz gozdov, travnikov, pašnikov, planin, vinogradov in polja. *Naše polje je pa vobče slabo in v nekaterih pogledih naravnost skrajno slabo obdelano.* Glavne pomanjkljivosti našega poljedelstva so slabo in preplitvo oranje, zanikernost pri zatiranju plevela in nebržnost pri izbiri semena.

V. Potreba poljedelstva.

Mi imamo razmeroma še ogromne prostore, ki se kmetijsko izrabljajo kot njive in ki se torej redno orjejo in obdelujejo. So ljudje, ki pretiravajo in postavljajo za zgled Švico in druge podobne dežele, kjer je poljedelstvo skoraj popolnoma izginilo in so skoraj vsa zemljišča izpremenjena v travnike, oziroma v njive z večletnim pridelovanjem travnih mešanic in detelje. Kaj takega pri nas zahtevati, je strokovno nespametno, ker imamo pretežni del njiv na zemljiščih, katerih kakovost ni za tako kmetovanje. Mi bomo torej na pretežni večini ploskve naših njiv morali naprej kolobariti, t. j. pustiti razne kmetijske rastline vrstiti se eno za drugo, med katerimi bodi po možnosti veliko krompirja in drugih okopavin, detelje in, kjer gre, tudi travnih in deteljnih mešanic, a precejšnji del bomo morali še vedno obsejevati z žitom. Pridelovanje žita se dandanes res izplača, toda če pridemo na razmere, kakor so bile pred vojno, ne bo pridelovanje žita posebno dobičkonosno. Če je pa že moramo pridelovati, pa glejmo, da bo naš povprečni pridelek žita na ha najmanj 20 q, ne pa kakor doslej niti 10 q. To doseči, je v naši moči potem razumnega poljedelstva. Pa pridelujmo na njivah te ali one rastline, obdelovanje zemlje mora umneje postati nego je bilo doslej.

Med našimi največjimi napakami je slabo in nerazumno oranje na naših njivah.

Pri oranju zapravljajo naši kmetje z delom, orjejo preplitvo in poleg tega na tako starokopiten način, ki je sramoten. Da ne postane spis predolg, izpustim razpravljanje o globoki kulturi, kateri je posvetiti poseben spis.

VI. Zapravljanje z delovnimi silami pri oranju.

Povsod, kjer umno kmetujejo in imajo pravilno narejene pluge, orje en sam človek, ki poganja in vodi

v plug vprežene živali in sam pa narahlo drži za ročice in jih kvečjemu takrat trdo prime, če ima plug po kaki nepriliki ali oviri priti iz prave smeri ali lege. Pri nas pa en človek poganja in vodi vprežene živali, drugi se zopet z vso silo obeša na ročice, da plug pokonci ostane in iz zemlje ne skoči in v nekaterih krajih najdemo še tretjega, ki oranje uravnava s posebno napravo, ki je vdejana med plug in med vprežene živali. Tožimo zaradi pomanjkanja delavcev, a namesto da bi eden oral, orjeta dva ali celo trije, a delo danes ni zastoj in delovnih sil primanjkuje na vseh koncih in krajih. Kdor se poñaša z žulji, ki jih dobi pri takem oranju, naj ni ponosen, ampak naj se rajše sramuje.

VII. Največja napaka pri nas običajnega oranja.

Pri nas skoraj splošno običajno oranje na ozke kraje je ena največjih napak, ki se dela in ki poleg drugega pridelek na njivah silno zmanjšuje. Tako oranje ni le skrajno napačno in za dober uspeh žetve odločilno, ampak je tudi nazadnjaško in naj se mi oprost, če rabim preoster izraz in rečem, da je tako oranje največja budalost.

Smejati se mora človek, če sliši s čim se ozki kraji zagovarjajo! V vsakem kraju s čim drugim, a nikjer utemeljeno.

Največkrat zagovarjajo ozke kraje s preplitvo rodovitno plastjo, kar pa nikakor ne drži, kajti zemljišča, kjer bi se moralo dve brazdi skupaj vreči, da se potem dobi dovolj zemlje, sploh niso za obdelovanje in na takih naš kmet tudi nima svojih njiv. V Gorenji Savski dolini n. pr. je pač najti nekaj tako plitvih zemljišč (n. pr. na Sorskem polju), a kmet je kmalu sprevidel neuspešnost svojega dela in jih je rajše pogozdil. In prav je imel! Le nikakih izgovorov. To je pač stara navada, ki je, kakor znano, železna srajca.

Trmoglava starokopitnost je pravi vzrok in ničesar drugega. Na ozke kraje orati je način, ki so se ga posluževali vsi narodi, ki so prišli v posest pluga in čim večji je napredek v kmetijstvu tem širši so kraji, dokler popolnoma ne izginejo in se njive orjejo plano, t. j. na ploh. V Egiptu imajo poleg reke Nil večinoma globoko rodovitno zemljo, a tamkajšnji kmetje Felahi, ki obdelujejo svoje njive po več tisoč let starem načinu na ozke kraje, oziroma na način, ki ki je enako vreden in ki ga najdemo slikanega na starih egipčanskih spomenikih, nimajo izgovora ne zaradi svoje plitve zemlje, ne zaradi mokrote, kajti v Egiptu dež komaj poznajo. Sram nas je lahko, da se moramo primerjati z večtisočletno starokopitnostjo Egipčanov. Sicer pa v kmetijskem slovstvu najdemo zapisano načelo: „Čim ožji so kraji, tem bolj zanikerno je poljedelstvo.“

Če bi hotel o vsem govoriti, s čemur zagovarjajo ozke kraje in s čemur je s strokovnega stališča zagovarjati oranji na ploh, ne bi mi zadostovala cela številka „Kmetovalca“. Če brskam po spisih Slovenske kmetijske družbe 150 let nazaj, vedno naletim na ožigosanje našega oranja na ozke kraje po tujcih, ki so proučevali naše kmetijstvo in istotako bedaste zagovore takega oranja po domačinih.

Eno bodi povedano, pri oranju na ozke kraje se silno pospeši rast plevela, znatni del zemljišča se popolnoma nedostatno obdela, izgubi se veliko prostora in zato je pridelek tudi z dobrim semenom veliko manjši nego pri oranju na ploh.

Kako bo delo zastaviti, da se pri nas splošno, seveda polagoma, uvede oranje na ploh, bom nižje doli razvil svoje misli. Pregovor pravi: „Besede mičejo, a zgledi vlečejo.“ Ta pregovor ima veliko resničnega v sebi, vendar vedno ne drži, kar v naslednjem iz lastne izkušnje dokažem:

Kmetijska družba je svoječasno imela v zakupu cela desetletja njive v Ljubljani in sicer tamkaj, kjer stoji danes domobranska vojašnica, potem na prostoru med starim streliščem in Poljansko cesto in zlasti obširno zemljišče na Kodelovem, katere njive, v kolikor niso bile z drevjem zasejane, je samoobsebi umevno vedno orala na ploh. Pridelki so bili veliko večji nego na sosednjih njivah, a vendar ni družbe posnemal noben sosed, dasi so bili med njimi ljubljanski kmetovalci, ki si veliko domišljujejo glede svojega umnega kmetovanja in se čutijo vzvišene nad kmeti.

Na svojem poljanskem dvorcu orje kmetijska družba že 35 let izključno na ploh. Na stotine kmetov je videlo to obdelovanje ter se je o njem razgovarjalo, na tisoče kmetov ga je gledalo s ceste o priliki svoje hoje na ljubljansko sejmišče. Pridelki na tem dvorcu so izredno bogati, svet je tak kakor sploh v ljubljanski okolici, plevel je zatrt, kolikor v naših podnebnih razmerah sploh gre, pernica (železna trava) je izginila in vendar družbenega načina obdelovanja zemlje ne posnemajo.

Najzorneje in najboljše je danes na Kranjskem obdelano posestvo graščine na Križu pri Kamniku, ki je oskrbuje naš najboljši strokovno izobražen oskrbnik g. Wiltschnigg, ki orje izključno na ploh. Nobeno graščinsko posestvo na Kranjskem ne donša pri poljedelstvu toliko čistega donosa kakor Križko. Kmetovalci cele vrste tamošnjih okoliških vasi to obdelovanje gledajo skozi desetletja, dobro vedo za lepe dohodke, a ne vem, če g. Wiltschnigga le eden posnema. Ali je morda tukaj kak izgovor? Kar je lahko Wiltschnigg dosegel, bi lahko dosegel vsak njegov sosed.

Lep tozadevni zgled nam nudi Skandinavija (Švedska in Norveška), kjer imajo za kmetijstvo silno neugodne razmere, a vendar je tam sorazmerno kmetijsko kmetijstvo morda na najvišji stopnji v Evropi. Vzrok temu je nenavadno velika ljudska izobrazba. Povprečno so kmetije, kar se tiče orane zemlje, tako majhne kakor pri nas ter imajo na mestu stvorjeno zemljo (prazemljo), ki je večinoma plitvejša nego naša večinoma naplavljena. Navzlic svoji plitvi zemlji orjejo, kakor sem se sam prepričal, Skandinavci splošno le na ploh. Izbira in vzgoja semena je pri njih na višku. Odtod prihaja, da je v Skandinaviji povprečni pridelek žita na ha 20 q, dočim je pri nas samo 8 do 9 q!

Dolžnost poklicanih krogov je z vso silo delati, da se naša kmetijska produkcija čim višje dvigne in temelj tej nameri mora biti boljše obdelovanje ter setev boljših vrst kmetijskih rastlin. Kakor razmere stoje, zasnuje delovanje v tem zmislu najlažje, najhitreje in najceneje naša kmetijska družba.

VIII. Kmetijska družba za Slovenijo.

O kmetijski družbi vladajo pri nas še vobče čisto napačni pojmi, in sicer morda še napačnejši med sedanjem inteligenco nego med kmeti.

Kmetijska družba je pravzaprav zavod, ki ima namen vse panoge kmetijstva v tehniškem oziru pospeševati. Vse drugo njeno delo je postransko in je

le sredstvo k namenu. Vsled svojega ustroja pač izgleda kvečjemu kot strokovna organizacija, nikakor pa ni stanovska. Kmetijska družba je to, kar pravi Nemec „Landwirtschafts-Gesellschaft“, ne pa kmetška družba, kar se nemški zove „Bauernverein“. Kmetška družba so strogo stanovske organizacije, so predvsem politične, ki zastopajo politične interese kmetov in je drugo, kar dela postransko in istotako tudi le sredstvo v dosegu svojih namenov, toda v nasprotni smeri, t. j. v pripomoč dosege svojih političnih ciljev.

Kmetijska družba kot strokovni zavod je upravičena, je naravnost dolžna in je njena naloga ne glede na prazne izgovore in proti prepričanju kmetovalcev poučevati, propagirati in z vsemi dopustnimi sredstvi streti upor proti oranju na ploh, uveljaviti izbiro semen in zlasti naša domača žitna semena, ki so že vajena naših vegetacijskih razmer, požlahtniti.

Katero pot bi pa bilo pri tem ukreniti? Zadeva je taka, da se po mojem mnenju ne da izvršiti potom podružnic, ampak da se prično polagoma in previdno prav počasi snovati posebne organizacije, katerih stroške bo družba zmogla. Te organizacije naj so nekake vrste strokovna društva z edinim namenom, vpeljati pravilno obdelovanje njiv, setev le dobrega semena in požlahtnjevanje domačega semenskega blaga. Taka društva bi imenoval „Društvo za umno obdelovanje“, dasi se zaradi imena ne bom z nikomur pričkal, saj se lahko najde krajše ime, ki točneje izrazi nalogo društva.

IX. Društvo za umno obdelovanje.

Tako društvo naj bo društvo, in za Boga ne zopet kaka „zadruga“, saj se beseda zadruga pri nas itak prevečkrat po nemarnem imenuje, kakor n. pr. pri zloglasnih bikorejskih in živinorejskih zadrugah, pri katerih vsota vseh deležev včasih niti toliko ne znaša, da bi se kupilo eno tele in glede vseh drugih stroškov se pa zadružniki zanašajo samo na tiste nesrečne podpore, ki so že toliko zla naredile. Prava zadruga mora predvsem na svojih nogah stati, t. j. na vplačanih deležih in na kreditu. Društva za umno obdelovanje bodo imela v pričetku prav skromno število udov, stroške pa velike, saj se bo moralo pridobiti ude z bolj ali manj rahlim pritiskom in stroške pa večinoma od družbe plačevati. Taka društva bi torej morala družba sama ustanavljati in vsaj pri prvih vse stroške nositi. Vrhovno vodstvo vseh takih društev bi bilo v rokah pri družbi nastavljenih strokovno naobrazženih veščakov, nastaviti bi bilo morda s Češkega izurjenega orača, kupiti bi bilo pravilno konstruiran plug (n. pr. Sackovega), sejalni stroj in druge ročne stroje (planet) za obdelovanje, kajti dokler pri nas ne izginejo srpica, kopuljčica in druge take igrače, toliko časa zakrivajmo svoj obraz z rokami zaradi sramote, ki si jo nadevamo. Vrhovni strokovni voditelj bi moral od časa do časa teoretično poučevati in našim kmetom razložiti vsaj Abc pridelovanja in požlahtnjevanja semen, ki je v zadnjih letih tako velikansko napredovalo na podlagi vede o podedovanju, o kateri pri nas pojma nimajo, saj niti ne vedo, katere kmetijske rastline se razmnožujejo potom samooplojevanja in katere potom tujega oplojevanja, o čemur vsled naših slabih ljudskih šol skoraj nikomur ni kaj znanega in torej ničesar ne vedo o rečeh, s katerimi imajo opraviti takorekoč od rojstva do groba. Pri društvenih udih bi se moralo vsekako vpeljati vsaj preprosto kmetijsko knjigovodstvo, delati primerjalne poskuse ter izra-

čunjevati rentabiliteto obdelovanja po starem načinu in obdelovanja po pravilih umnega kmetijstva. Taka posamezna društva bi bilo iz tehniških in praktičnih razlogov omejiti na krajevno zagranice pokrajine.

Do nekaj podobnega mora priti; sveta dolžnost kmetijske družbe je, to brez odloga na en ali drug način prijeti in zato lahko vsak presodi, kakšna odgovornost čaka družbeni glavni odbor, čegar dolžnost je, strokovne zadeve kmetijstva, kot voditelja kmetijskega napredka na znanstveni podlagi razumevati in poznati.

Gust. Pirc.

Zatirajmo žitne sneti. (Črnc.)

Žitni pridelki so se v zadnjih letih znatno znižali. Temu so krive poleg nezadostnega obdelovanja in gnojenja zemlje v vojni dobi tudi razne rastlinske bolezni, in sicer predvsem snetjavost (črnc), ki se je tako razpasla, da učinkuje v nekaterih krajih katastrofalno. Škoda, ki jo povzroča snetjavost, je ogromna in doseže včasih 20—30%, v nekaterih krajih in letih celo do 50%. pridelka, kar pomenja, da se pridelka na hektarju za petino, tretjino ali pa celo za polovico manj žita, kakor pa bi ga bilo mogoče pridelati iz dobrega, zdravega in pred setvijo razkuženega semena. Okuženje se širi na ta način, da se snetjavo žitno zrnje pri mlajenju zmečka. S tem se oproste trosi sneti, ki se s semenom samim ali pa z gnojem iz snetjave slame prenesejo na polje, kjer potem vzkale in napadejo vzkaleno žitno rastlino. V okuženi žitni rastlini se snet razrase ter dospe končno tudi v klas, kjer uniči razvijajoče se zrnje. Da vsaj deloma omejimo ogromno gospodarsko škodo, ki jo povzroča ta rastlinska bolezen, je potrebno snet temeljito zatirati. To se lahko doseže z razkuženjem semenskega žita pred setvijo. Kot tozadevna razkuževalna sredstva se uporabljajo razne kemične snovi, v katerih se namaka ali pa izpira semensko žito. Kot dobro učinkujoče razkuževalno sredstvo so: modra galica, Uspulun, formalin i t. d. Ker pa je izmed navedenih sredstev dobiti sedaj le modro galico, ki jo ima v zalogi družba, hočem omeniti uporabo iste v svrhu razkuženja žitnega semena.

Za razkuženje žitnega semena se uporablja 1% raztopina modre galice. To dobimo na ta način, da raztopimo v primerni posodi (kadi) v 10 litrih tople vode 1 kg modre galice. Ko se ta popolnoma raztopi, dopolnimo to zmes z mrzlo vodo na 100 litrov, ter imamo na ta način 1% raztopino.

Pred namakanjem semenskega žita v 1% raztopini modre galice izpiramo žito najprej pet minut v mrzli čisti vodi. V to svrhu vzamemo primerno leseno posodo (kad), kamor vlijemo približno 20 litrov čiste vode in naspijemo 15 do 20 kg žita, ter ga v tej vodi temeljito izperemo. Vse snetjavo in slabo zrnje ter druga nesnaga splava na površje in se s primernim sitom odstrani. Ko smo semensko žito dobro oprali, izpustimo vodo pri dolnji s sitom opremljeni odprtini posode. V slučaju, da je žito zelo snetjavo in tudi sicer zelo umazano, je potrebno, istega vsekakor ponovno oprati.

S čisto vodo oprano žito naspijemo nato v koš, ki je v notranjosti prevlečen z redkim blagom (vrečami). Ta koš s semenskim žitom potopimo v že preje v kadi ali pa sodu pripravljeno 1% raztopino modre galice. V njej žito temeljito z rokami izpiramo, ker bi pri samem namakanju ne prišlo seme zadostno v stik

z razkuževalnim sredstvom. Nesnaga in snetjavo zrnje, ki plava na površju raztopine, se odstrani podobno, kakor je bilo preje omenjeno. Po preteku petih minut dvignemo koš s semenom iz raztopine, pustimo raztopino odteči, nakar ga obesimo na primerno mesto, da se odcedi. Nato seme razprostremo v tenki plasti po čistem, preje z modro galico razkuženim prostoru, kjer ga pustimo posušiti. Tako seme je potem pripravljeno za setev.

Na navedeni način razkužimo vse za setev določeno seme. Uporabljeno tekočino modre galice je po vsakokratnem namakanju dopolniti z novo. Pri enkratnem namakanju se uporabi 1—2 litra raztopine. Ako je bilo seme pred razkuženjem dobro oprano s čisto vodo, potem se lahko v eninisti raztopini razkuži (uporabljeno raztopino je seveda vsakokrat dopolniti) 100—200 kg semenskega žita. Za to količino se uporabi 30 litrov raztopine. Ako pa je žito vsekakor preveč snetjavo, potem je raztopino seveda preje obnoviti.

Razkuženo in posušeno žito naspijemo v suhe vreče, ki so se preje namakale dve uri v 1% raztopini modre galice. Razkuženo seme, ki bi nam mogoče po setvi ostalo, ni porabno za hrano ali pa za krmo.

Stroški za razkuženje so malenkostni, ako primerjamo na drugi strani dobiček, ki ga imamo v zvišanem pridelku žita. Če računimo, da se na ha zaseje 200 kg pšenice in se v svrhu namakanja iste uporabi pol kilograma modre galice, potem se zvišajo stroški mogoče na 10 K. Ako pa primerjamo, da se nam pri uporabi razkuženega setvenega blaga zviša pridelek na ha najmanj za 50 kg, potem je razvidno, da je tozadeven trud in trošek za razkuženje gotovo dobro poplačan.

Omeniti je še, da ni razkuževati samo tako žito, ki je tako snetjavo, da trose sneti lahko takoj opazimo, temveč razkužiti je vsako setveno žito, ker je zlasti lanskoletno malodane vse okuženo.

Inž. Tavčar.

Končni obračun o „moji“ lanski modri galici.

Kakor je večini udom kmetijske družbe znano, sem jaz v pričetku lanskega leta kupil za družbo 75 vagonov modre galice, kilogram po 8 K, odnosno po 775 K. Tozadevno pravnoveljavno sklepno pismo, podpisano tako, kakor velevali družbena pravila, je od 2. januarja 1919. Ta kupčija, ki sem jo jaz zakrivil in ki se mi je zdela prava, se je kmalu potem „dozdevno“ izkazala neprimerna, ker je bila dogovorjena cena previsoka in sem zato kupčijo takoj preklical, odnosno prevzel kupčijo na svoj riziko.

Glede te kupčije sem v 16. številki „Kmetovalca“ z dne 31. avgusta 1919 podrobno poročal pod naslovom „Da ne bo kakih očitanih!“ Članek sem pisal na pamet na letovišču, kjer nisem imel pri rokah vseh spisov, zato so v članku hude napake, ki naj jih najprej popravim, preden se pečam s polaganjem računa. Predvsem ni res takratna moja trditev, da glavni odbor kmetijske družbe v svoji seji dne 25. januarja 1919 nakupa te galice zaradi previsoke cene ni odobril. Resnica je marveč, da glavni odbor o kaki potrditvi nakupa niti ni sklepal, kajti jaz sem v tej seji že poročal, da se je morala sklenjena pogodba preklicati in je torej ta zadeva za družbo brezpredmetna.

Pravni položaj je bil takrat tale: Kupna pogodba je bila sicer res pravilno po družbenih pravilih 2. januarja 1919 podpisana, toda 5. odstavek § 19. pravil veli: „Vendar mora to predsednik, kar je odredil, brž ko mu je mogoče, razloživši dotične vzroke, glovnemu odboru dati na znanje, da sklene o tem.“ — Šlo se je za 6 milijonsko kupčijo, ki se ni smela izvršiti vsaj brez naknadnega odobrenja glavnega odbora. Drugi odstavek § 20. družbenih pravil mi je veleval kot tajniku se držati »naročil glavnega odbora«. Predsednik je kupno pogodbo pač podpisal, toda bil je po meni zapeljan, zato je bila moja dolžnost odgovornost, s katero je bila združena s takratnimi razmerami izguba najmanj 700.000 K, prevzeti na svoj riziko, kar sem tudi brez vsakega obotavljanja storil.

Kupčije torej glavni odbor ni nikdar odobril, se niti ni o njej razgovarjal, zato je bila za družbo brezpredmetna in eventualno pravno obveznost predsednikovo sem pa jaz takoj ukinil. V gori imenovanem spisu „Kmetovalca“ je itak vse obrazloženo in nikomur bi ne privoščil trimesečnih duševnih muk, ki sem jih takrat pretrpel, dokler se ni zadeva meseca aprila meni v prid obrnila.

Da sem res jaz ves riziko nase prevzel, sledi iz pisma z dne 24. februarja 1919 na tvrdko, s katero se je kupčija sklenila, in ki slove na enem mestu: „zato je družbeni generalni ravnatelj napram družbi odgovoren in se mu ta odgovornost brezpogojno nalaga“, in na drugem mestu stoje besede: „Družbeni generalni ravnatelj, ki je oddajo kupljene modre galice na svoj račun in svojo nevarnost prevzel, zahteva zato upravičeno sklepno protipismo, s katerim se mora izkazati, da ima blago brezpogojno v rokah.“ — Tvrdka namreč ni hotela sklepnega protipisma vpslati. To citirano pismo je družbeni predsednik podpisal, kar spričuje, da je bil on o vsem dobro poučen.

Modra galica je bila kupljena pravzaprav po 8 K za kg loko Ustje na Češkem, toda ko mi je osebno navzoči ravnatelj tvornice izdal, da je v tej ceni kalkulirana 3%, provizija zame, sem se dogovoril za ceno K 775, ker jaz kot družbeni uradnik nisem nikdar kake provizije vzel in sem zato tudi to ponudbo zase odklonil, pač pa sem jo sprejel v prid naših vinogradnikov. To dejstvo je tvrdka v svojem pismu z dne 29. januarja 1919 v trgovski obliki priznala in se pismo nahaja pri družbi med spisi.

Kupčija je torej postala moja popolnoma zasebna zadeva. Ne ponavljam popis ogromnega dela, da bi se ognil znatni izgubi, ki mi je pretila skoraj vse prve štiri mesece, le toliko rečem, da se je zadeva konci aprila meni v prid obrnila, ker je naenkrat nastalo ogromno pomanjkanje modre galice v Jugoslaviji ter so se uresničili predpogoji, pod katerimi sem jaz ob Novem letu galico kupil. Takrat seveda so se poprej škodoželjni obrazi izpremenili; namigavalo se je celo, da je dobiček zasluga družbe, kajti le z družbenim kreditom sem baje jaz mogel kupčijo izvršiti. To pa ni res, jaz nisem imel zaradi družbe kredita, ampak narobe. Vrhutega mi je ljubljanski kreditni zavod 29. januarja l. l. pismeno dal potrebni kredit in letos, ko nisem več družbeni uradnik, mi je ravno ta kreditni zavod dal 5 milijonov kredita.

S prodano in dozdevno predrago plačano modro galico sem naredil razmeroma velik dobiček, ki je po vsej pravici in po vseh zakonih edinole moj. Na to stališče se pa nisem postavil, dasi bi se menda vsak drug.

Po odbitku vseh stroškov (za vožnjo, carino, potne stroške, razne provizije itd.) je čistega dobička 784.052 K 82, ki sem jih že družbi izročil in kateri vsoti je naknadno prišteti še K 21.327. 31 v, torej je pravzaprav čistega dobička K 805.380-13 v. Ta dobiček je pa moralno in gmotno še znatno večji. Če ne bi bil jaz s svojo galico družbi priskočil na pomoč, bi slovenski vinogradniki modre galice niti pravočasno ne dobili, ker se tvrdka, ki je dobavila državno modro galico, ni držala svojih obveznosti. Prepozno došla galica se vsled moje odredbe ni stornirala in ker se je letos cena galici znatno dvignila, bo družba imela vsled moje galice vsega skupaj mnogo več kakor 1 milijon dobička. Ker je bil pa dobiček moj, sem pa jaz določil, kako se ima porabiti, in sicer za nabavne prispevke ter draginske doklade družbenemu uradništvu ter za prispevek v pokojninski zaklad družbenih uradnikov, da se predpisana 40 letna službena doba uradnikov zniža na 35 letno, kakor je glavni odbor v svojem času seji sklenil. S tem mojim ravnanjem je družbena režija znatno razbremenjena. Draginsko doklado sem pa naenkrat naprej za dve leti založil.

Govor o meni namenjeni triodstotni proviziji je pa poslej samodsebe moral odpasti, kajti galica ni bila več družbena in ko so se tržne razmere meni v prid izpremenile, bi bilo zame smešno še nadalje na omenjenem odklonilnem stališču ostati, saj se je poprej šlo za mojo kožo in sem cele mesece neuspešno ponujal galico celo pod kupno ceno franko vseh bivših avstrijsko-ogrskih postaj, kar je pomenilo zame nad stotisoč kron izgube, če bi bil takrat kak pameten trgovec mojo ponudbo sprejel.

V spisu v „Kmetovalcu“ z dne 31. avgusta 1919 sem jasno povedal, da sem sebi namenil 3% provizije „tudi“ od prodaje moje galice. Galica se je prodala po odbitku vseh stroškov za 7.465.979.98 K in gre torej od te prodaje meni v dobro 223.979.40 K. Ta moj dohodek, oziroma dobiček pa ni čist, ker se morajo odbiti še veliki stroški, ki sem jih imel s plačevanjem potnin in provizije tistim, ki so mojo galico na Hrvaškem in v Banatu prodajali. Odšteti bo končno tudi veliko vsoto za davek, ki se mi bo predpisal. Pa tudi te vsote ne obdržim zase, ampak jo dam za namene, ki se meni zde koristni in sem že do danes izplačal blizu 100.000 K.

Končno bo za vse moje skrbi, trud in delo ostalo meni komaj en dober procent provizije od vsote 13.465.979.98 K in človek se mora smejati, če pomislim, da sem jaz moral plačati inkasantu „Zadružne centrale“ enkrat 1% od 2.300.000 K samo za to, ker je na Dunaju z denarjem „Zadružne centrale“ plačal zame modro galico pri tvrdki na Dunaju, katere je iz nagajivosti zahtevala položitev gotovine na Dunaju, ker takrat ni bilo mogoče prenašati ne denarja z Dunaja v Ljubljano in ne narobe, vsled česar je bila usluga na obeh straneh. Dotičnik je ta procent provizije, ki je znašal debele tisočake, morda zaslužil v teku ene ure. S tem pa nočem nikomur kaj očitati, narobe, sem celo še zelo hvaležen, kajti takrat se je šlo za „aut, aut“. To naj služi samo v ilustracijo, kaj je dandanes en procent in pod kakšnimi pogoji se mora trgovati!

Gustav Pirč.

Sadjarska anketa.

Dne 4. in 5. t. m. se je vršila pri poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani sadjarska anketa, pri kateri so

se obravnavala vsa važnejša vprašanja o *pospeševanju sadjarstva v Sloveniji* v bližnji bodočnosti. Ankete se se je udeležilo 12 kmetijskih strokovnjakov, 5 sadjarskih praktikantov, 1 zastopnik Koroške in 2 zastopnika sadne trgovine. Na anketo ste poslali svoja zastopnika tudi Slovenska kmetijska družba ter trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

Vsi zborovalci so soglašali s tem, da je sadjarstvo naših pokrajin velikega gospodarskega pomena, kajti Slovenija je eminentno sadjarska dežela. Tega se prebivalstvo tudi zaveda. Živo zanimanje za sadjarstvo med ljudstvom je najboljši porok, da je tudi v tej panogi pričakovati v bodočnosti najlepšega razvoja. Treba pa je v tem oziru *enotnega, smotrenega in vztrajnega sodelovanja* vseh poklicanih činiteljev, zlasti pa tozadevnih kmetijskih veščakov in izdatnih gmotnih žrtev od strani državne uprave.

Na anketi se je obravnavalo osem glavnih vprašanj, ki so jih posamezni poročevalci temeljito obdelali, udeleženci pa vsestransko premotrili, končno pa rešili v obliki konkretnih predlogov.

I. Sadni izbor za Slovenijo. Poročevalec sadjar. nadzornik M. Humek. Od pravilne izbire sadnih plemen in vrst je povečini odvisen ves uspeh v sadjarstvu. Najnujnejša potreba za naše podnebne, gospodarske in trgovske razmere je primerna izbira. Slovenijo delimo z ozirom na podnebja v tri različna ozemlja, in sicer: v vinorodni, zmerni in mrzli pas, (Vipava in Goriško bi tvorila vroči pas). Za vsako pokrajino je treba posebne izbire. Predlagane izbire je anketa v večurni debati predelala in sklenila, da se uveljavijo *samo začasno*, dokler se na podlagi sadnih ogledov in vsestranskega proučevanja ne ustanovi stalni sadni izbor za Slovenijo, kar se ima izvršiti po možnosti še tekoče leto.

II. Drevesničarstvo. Poročevalec sadjar. nadzor. Fr. Goričan iz Celja, je v svojem poročilu temeljito pojasnil veliko potrebo večjih državnih drevesnic. Pomankanje sadnega naraščaja je jako veliko, ker nimamo v Sloveniji nobene večje, niti javne niti privatne drevesnice in ker so tozadevna domača in tuja podjetja med vojno ali popolnoma prenehala, ali pa vsaj zelo skrbila pridelovanje sadnega drevja. Sklenilo se je predlagati, da se nemudoma ustanove najmanj tri večje državne drevesnice (za vsako sadjarsko pokrajino po eno) in po razmerah več manjših okrajnih ali podružnih drevesnic. Poleg tega je treba z vsemi sredstvi podpirati misel ustanovitve velike privatne drevesnice, ki bi zalagala s sadnim drevjem poleg Slovenije tudi druge jugoslovanske pokrajine. Zastopnik kmetijske družbe, g. inženir Lah, je obljubil, da bo Slovenska kmetijska družba, ki ima takisto dolžnost podpirati sadjarstvo in ki je sedaj primorana omejiti delovanje svoje drevesnice, po možnosti pomagala celo s soudeležbo, da se omenjeno podjetje ustanovi čimprej in na najširši podlagi.

III. Oskrbovanje in varstvo sadnega drevja. Strokovni učitelj g. Fr. Kafol z Grma je podal pregledno poročilo o najvažnejših in temeljnih načelih pri oskrbovanju in varstvu sadnega drevja s posebnim ozirom na izredne razmere sedanjega časa, ko nam primanjkuje najpotrebnejših pripomočkov. Vzroki nerodovitosti, zlasti pa *neredni* rodovitosti so bili predmet daljše debate. S temeljitim oskrbovanjem, rednim gnojenjem in primernim varstvom se bo doseglo tudi pri sadnem drevju obilnejša in rednejša rodovitost. Posebno se je

povdarjala važnost gnojnice in hlevskega gnoja v sadjarstvu. Varstvo naj se razstegne vsaj na najhujše in najnevarnejše škodljivce, kakor so: zajec, voluhar, miši, krvava uš, listne uši, cvetoder in zavijač, škrlup in monilija. Ti sovražniki oškodujejo naše sadjarstvo na leto za stotisoče. Ustanovitev phytopathološkega zavoda (zavod za rastlinske bolezni) in varnostne odredbe pri uvozu rastlin iz tujih držav so nujna potreba.

(Konec sledi.)

Vprašanje sladkorne industrije v Sloveniji.

(Poročal kmet. svetnik V. Rohrman na tozadevni anketi dne 20. januarja t. l.)

(Konec.)

Pa tudi naše *poljedelske razmere* so povsem drugačne kakor v krajih s sladkorno industrijo. *Značilna in merodajna* je za nas *strniščna setev*, ki nam omogoči po dva pridelka na leto. Našim maloposestniškim potrebam in naši strniščni setvi je pripisati, da sejemo po naših njivah najrazličnejše sadeže in da ima to malo žita, ki ga pridelujemo po naših njivah, ves drug pomen, kakor ga ima po žitorodnih deželah.

S tega vzroka tudi ne moremo skrbiti pridelovanje žita na korist sladkorni pesi. Prvič je pridelujemo le za našo domačo potrebo in drugič ima žito *kot prvi pridelek v letu* vso drugo vrednost za nas, kakor pa po krajih, kjer se dobi samo po en sadež na leto in je žito edini pridelek dotičnega leta.

Bodi mimogrede povedano, da tiči prav v tem *dvojnem pridelku*, ki ga jemljemo naši zemlji, tehten vzrok, da nam *žito slabše obrodi* kakor pa po drugih žitorodnih deželah, kjer sejejo samo po enkrat na leto, kakor n. pr. na Češkem i. dr. Po 12 in več različnih rastlin se prideluje po naših njivah, in če le mogoče po dva pridelka na leto, kar je za naše maloposestniške razmere velikega pomena. Po vsakem žitu obdelamo njivo še za strniščni sadež ali pa sejemo sledeči pridelek že vmes med žito, kakor vidimo to n. pr. pri detelji in korenju.

Razentega se prideluje pri nas že odnekaj veliko in vsakovrstnega *korenstva*, ki ga rabimo za jed, za prasičjo in drugo živinsko klajo, tako da se pri nas že odnekaj *pridno kolobari s korenstvom*, in bi ne našla sladkorna pesa tistih deviških tal, kakor jih je našla po čisto žitorodnih krajih. Poleg krompirja pridelujemo *živinsko peso*, zlasti pa *repo in korenje*. Strniščno repo in strniščno korenje pridelujemo za drugi pridelek in po nekaterih krajih sade z najboljšim uspehom tudi strniščno peso. Naše njive so tedaj s korenstvom tako močno obdelane, da ostaja premalo prostora za sladkorno peso in bi slednja tudi s tega vzroka ne mogla vplivati tako na rodovitnost žita, kakor vpliva po tistih enostavno in pretežno poljedelskih krajih, kjer se prideluje poglavitno žito, ki se menjava s sladkorno peso in kjer so lahko četrtno in celo tretjino vseh njiv porabili za sladkorno peso.

Ta *dvojna setev* nam toliko nese in je tako povečana z vso uredbo našega malega gospodarstva, da je ne moremo zamenjati s sladkorno peso.

Ti pomisleki s svojimi povsem stvarnimi razlogi so bili poglavitni vzrok, da se je leta 1894. započeta akcija za vpeljavo sladkorne obrti v Mirnski dolini ustavila in da se je opustila vsaka nadaljna misel na realizacijo takega podjetja.

Po devetnajstih letih l. 1913. je prišlo vprašanje sladkorne industrije vnovič na dan. To pot se je postavil obsežno zasnovani akciji dvorni svetnik Šuklje na čelo. Sestavil je poseben ustanovni odbor za zgradbo sladkornih tvornic, ki je štel 38 udov iz raznih delov naše dežele.

Stekla je takrat tudi že belokranjska železnica, tako da so bili pogoji za izvedbo projekta na Dolenjskem s te strani ugodnejši kakor l. 1894. Ustanovni odbor je mislil na zgradbo dveh tvornic, ene v novomeškem okraju ozir. v Belokrajini in druge v ljubljanski okolici.

Prirejali so se shodi po raznih krajih dežele, tudi na sosednjem Štajerskem, delali so se l. 1914. zopet poskusi s sladkorno peso, s tako ugodnim uspehom kakor prvič, in izdala se je tudi posebna brošura o pridelovanju sladkorne pese, ki naj bi pridobivala posestnike za to kulturo in jih vnmala za projektirano podjetje.

Žal pa, da tudi to pot ni našla dobro misel potrebnega odmeva navzlic vsemu prizadevanju. Pojavili so se od strani praktičnih gospodarjev zopet tehtni pomisleki, ki se niso dali kratkomalo ovreči. Znano pa je tudi, da je to pot bivši deželni odbor posredoval vprizorjeni akciji, in sicer, kakor se govori, s političnih nagibov, in da tudi vsled tega ni moglo priti do nikakega pravega uspeha.

Z gospodarskega stališča je bil položaj za sladkorno industrijo na Dolenjskem v tem času ravno tako malo ugoden kakor pred 19 leti, ker se gospodarske razmere niso v tem času bistveno izpremenile. Preje nasprotno, ker potrebujejo obnovljeni vinogradi danes veliko več delovnega časa.

Ugodnejši bi bil položaj za projekt sladkorne tvornice v ljubljanski okolici, ki je prišel to pot tudi v poštev, in sicer v prvi vrsti zaradi ugodnih železničnih zvez, ki bi jih imela ljubljanska tvornica za dovažanje pese iz širšega pridelovalnega ozemlja, in v drugi vrsti zaradi lažje pridobitve potrebnega sveta za pridelovanje pese. Vse to seveda pod pogojem, da se barje, ki bi moralo dajati glavni kontingent pese, osuši in pripravi za to kulturo.

Tukaj moram dodati, da so se začeli delati prvi kulturni uspehi s sladkorno peso že l. 1912. na ljubljanskem barju, ker se je že takrat mislilo na osnovo sladkorne tvornice na ljubljanskem barju.

Zgodilo se je to na iniciativo bivšega ljubljanskega župana Hribarja in ravnatelja Živnostenske banke Josipa Špitalskega.

Dotična poskusna dela je vodil ravnatelj inž. Turk. Uspehi so bili naravnost presenetljivo ugodni, in sicer ne le glede visokoodstotnosti pese, ampak tudi glede množine pridelka in vse to navzlic slabemu kulturnemu stanju in nezadostnemu obdelovanju zemlje in kljub vsem vremenskim neprilikam onega leta.

S temi poskusi se je dognalo, da je mogoče pridelovati visokoodstotno peso tudi na pravih barskih ali šotnih tleh in na trdinških tleh ljubljanskega barja. Dokazali so pa tudi, da se pesa, pridelana na barskih ali šotnih tleh glede na sladkorno odstotnost ne razlikuje od pese, pridelane na trdinskih tleh.

Preiskušale so se takrat tri vrste sladkorne pese in so se dotični uspehi obširno popisali v "Izvestjih društva v pospeševanje obdelovanja ljubljanskega barja" v l. 1912, ki jih je društvo l. 1913. izdalo.

Po vojni so se razmere glede vprašanja sladkorne industrije v marsičem izpremenile. Danes živimo

v drugih razmerah. Dobili smo samostojno državo, ki bo morala sprejeti princip samoprehranitve za razne industrijske podatke. Iz narodno- in državno-gospodarskih interesov je važno, da se osamosvojimo tudi s sladkorno industrijo in postanemo neodvisni od inozemstva.

Ce je bil pomen sladkorne industrije že pred vojno velik, je danes še večji. Danes je nastalo tako pomanjkanje na tem važnem živilu in taka draginja, da trpimo vsi, kmet in meščan. Ta položaj nas sili, da rešimo vprašanje sladkorne industrije tudi za našo deželo, naj si bo kakorkoli.

Na vsak način je želeti, da dobi tudi naša Slovenija tvornico, ki nas bo zalagala s potrebnim sladkorjem.

Za ustanovitev te industrije so danes tudi pogoji ugodnejši, kakor so bili pred vojno. Danes nismo več vezani samo na tiste kraje, kjer so se delali dosedaj projekti za to industrijo, ampak danes gremo lahko naprej v druge kraje naše povečane dežele. Danes pride v poštev tudi vsa Spodnje Štajerska in Prekmurje. Mogoče, da bi se tam lažje dobilo zadosti potrebnega sveta za pridelovanje sladkorne pese, ker so tamkajšnji kraji bolj žitorodni in s tega stališča bolj pripravljeni kakor naši vinorodni dolenjski kraji.

Danes je tudi vse razpoloženje naših gospodarjev spričo pomanjkanja in draginje sladkorja ugodnejše, kakor je bilo pred vojno, ko smo imeli sladkorja dovolj in poceni na razpolaganje.

Seveda nastane vprašanje, ali bi ne zadostovala za celo državo produkcija, ki jo bomo imeli v par letih v teh tvornicah, ki jih imamo danes v naši Jugoslaviji. Po podatkih, ki jih je zadnjič napisal v "Slov. Narodu" ravnatelj Arh, je znašala pred vojno l. 1912/13, produkcija v teh 8 tvornicah 870.000 q sur. sladkorja. Med vojno je ta industrija tako trpela, da se bo mogla šele v par letih popraviti na prejšnjo višino letne produkcije. Danes se niti polovica tega ne pridelava, kakor v letih pred vojno.

Te tvornice so vse moderno urejene in delujejo v krajih, ki so po svojih krajevnih in gospodarskih odnošajih bolj poklicani za to industrijo kakor pa naši.

Vprašanje je le, ali bodo mogle te tvornice s svojo produkcijo zadostiti potrebam našega konsuma. Ako računimo, da bo znašal ves konsum v državi 850.000 do 960.000 q, potem bi produkcija skoraj zadostovala in bi bila naša potreba ob zmerni porabi sladkorja pokrita, kakor hitro nastopijo normalne razmere v sladkorni produkciji.

Ker pa moramo računati tudi s tem, da bo konsum rasel, ne le z naraščajočim prebivalstvom, ampak tudi samnasebi, kakor hitro bo zopet dosti blaga in se bodo cene znižale, ker je dalje računati tudi z izpadki v sladkorni produkciji vsled slabših letin pri sladkorni pesi, po drugi strani pa tudi z izvozom sladkorja v druge južnejše dežele, ki bodo navezane na našo produkcijo, in ker se nam slednjič ni bati izdatne konkurence zaradi proizvajalnih stroškov in prodajne cene sladkorja, če pomislimo, kako visoki so železniški tarifi, kako visoka je uvozna carina za sladkor in kako sladkorja povsod v Evropi primanjkuje, potem je le naravno, če se potegujemo v Sloveniji za lastno domačo sladkorno industrijo.

Ako se nam posreči, da najdemo pri nas ugodne pogoje za ustanovitev sladkorne industrije, potem je delati z vsemi silami na to, da jo dobimo. Glavno

vprašanje je, *ali imamo dovolj pripravnega sveta za to in kje*. To vprašanje je najprej rešiti, ker je najbolj merodajno. Vsa druga vprašanja so sekundarne važnosti in se bodo lahko rešila.

VPRAŠANJA in ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na Slov. kmetijsko družbo kranjsko ali na uradništvu „Kmetovalca“ se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrstijo med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edino le na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom: brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le s začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalevega imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vanj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. *Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če je pisna priložena i K v znakih kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje nlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uradništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.*

Vprašanje 17. Pri nas rase na jabolčnih lesnikih in v zanemarjenih sadovnjakih bela omela. Nekateri posestniki jo kuhajo in krmijo prasičem. **Ali je pokladanje bele omele redilno in zdravo?** (F. P. v L.)

Odgovor: Belo omelo, ki jo ponekod tudi »lim« (lat. *Viscum album*), imenujejo, prištevamo družini omel (Loranthaceae). Rastlina se naseli pogostoma na listnatem drevju. Ko odpade listje z dreves, zapazimo rumenozele, vilastovejnat grmiče z vedno zelenimi, usnjatimi listi, ki jim ne škoduje niti mraz, niti veter. Bela omela sprejema vso potrebno hrano iz drevesa; svoje sesalne korenine vriva v les in srka potom njih hrano. Take rastline se imenujejo *sajedatke*. Cvetje spomladi. Cvetje prijetno diši in vabi žuželke v svoje medovnike. Plod je bela jagoda, ki jo napolnjuje klejnati sok. Drozgi se radi hranijo s temi plodovi in razširjajo na ta način neprebavljivo seme. Razplodi se pa tudi tako, da se jagoda prilepi na ptičev kljun in, ko si ga žival čisti, se prime lahko seme veje, začne kaliti ter se razvije v nov grmiček. Omelo dobimo na vseh vrstah drevja, le na hrastu se jo malokdaj vidi. Čim trši je les, tem težje uspeva omela. Ker ta rastlina škoduje in ovira rast sadnega drevja, jo moramo pridno zatirati. Če hočemo sadno drevje očistiti omele, ni dovolj jo samo porezati ali postrgati, ampak moramo izrezati ves od nje porasel prostor z lubadjo in ličjem vred notri do lesu in rano potem zamazati z vročim katranom. Pokladanje bele omele prasičem je *neškodljivo*; nasprotno, rastlina vsebuje približno iste množine hranilnih snovi kakor srednje dobro seno. Priporočati pa je, da se jo pred pokladanjem kuha in tako prasičem z drugo pičo vred poklada. P—j.

Vprašanje 18. V naših krajih zelo primanjkuje mladih kutinih podlag za cepljenje sadnega drevja. Ker pa imamo zelo veliko glogovih drevesc, to je belega trna, **vprašam, ali je bel trn dobra podlaga za cepljenje hruševnega drevja?** (F. P. v L.)

Odgovor: Beli trn kot podlaga za cepljenje hruševnega drevja se uporablja na zelo apneni in lapornati zemlji, kjer ne uspeva nikakoršna vrsta pečkastega sadja. Hruške, cepljene na glogovo podlago, se hitro razvijajo in rodijo v najkrajšem času, njih trajnost pa je le kratka. Sadjarji jo uporabljajo le v takih slučajih, ko jim je hitro preskušati sad kake nove vrste. Drugače se jo kot podlago v sadjarstvu ne rabi, ker vsled počasne rasti ne more slediti žlahtnemu cepiču in v kratkem pogine. Priporočila se jo v krajih, kjer je mrzlo in nestanovitno podnebje. P—j.

Vprašanje 19. Ali je priporočljivo, pustiti tele, privezano na dolgo vrv, sesati, kadar se mu poljubi,

ali je bolje spuščati ga dnevno dva- do trikrat pod kravo? (J. S. v M.)

Odgovor: Praktične izkušnje so pokazale, da je najbolje pustiti tele sesati, kadar in kolikor samo hoče. Pri tem je sicer mogoče, da se tele včasih napije mleka več nego je potrebno, oziroma, da se ne uporabi vse popito mleko za prirejo, a je na drugi strani gotovost, da se tele hitro in lepo razvija in ostane zdravo. Da se prosto po hlevu gibajoče tele ne poškoduje, posebno tam, kjer se nahaja tudi druga živina v hlevu, se priporoča, privezati tele na tako dolgo vrv, da pride tele lahko vsak čas do vimena matere. Krava pa se mora potem vsak dan 2 do 3 krat čisto izmolsti. Tako samovoljno sesanje telet naj traja 14 dni, najdalje 3 tedne. Nato ga je privezati na kratko vrv in pripuščati le dva do 3 krat na dan k vimenu. P—j.

Vprašanje 20. Lansko leto sem napravil iz jabolčnih in hruševih tropin okoli 200 l kisa (jesiha) in sem napolnil z njim sod, ki je imel duh po plesnobi. Kis ima sedaj močno zoprni duh po plesnobi. **Vprašam, ali se more tudi iz kisa s pomočjo eponita odpraviti zoprni duh po plesnobi?** (F. R. v P.)

Odgovor: Eponit je v prah zmleto oglje, ki je na poseben način pripravljeno tako, da vzame vinu zoprni duh ter ga drugače nič ne pokvari. Pač pa vino razbarva, posebno, če se ga doda večje množine. Zboljšanje kisa z eponitom je po našem mnenju ravno tako uspešno, kakor pri vinu, kajti eponit nima nikake snovi v sebi, ki bi kisu škodovala. Na *hl* ali 100 l vina se vzame 3 do 20 *dkg*, kar je odvisno od pokvarjenosti vina. Čim bolj vino smrdi, tem več eponita se potrebuje. Nikakor pa ne več kakor 20 *dkg*. Odtehtano množino, n. pr. 10 *dkg*, dobro zmešamo z vinom v škafu, potem vse skupaj vlijemo v sod, v njem takoj pomešamo vso tekočino z močno leseno palico in to delo ponovimo dva do tri dni po 1 do 2 krat na dan. Nato pustimo vino v miru, dokler se ves eponit ne sesede na dno. Nato se vino pretoči v čist sod. Zdravite tudi Vaš kis po temu načinu. P—j.

Vprašanje 21. Moji štiriletni kravi se je napravila pred mesecem na kosti spodnje čelusti kot jajce velika bula. Ker se ista vedno večja, vprašam, **kaj je vzrok debeli buli na spodnji čelusti moje krave** in kako jo je odstraniti, oziroma ozdraviti? Pri stiskanju te bule ne čuti žival nikakih večjih bolečin. (E. R. v B.)

Odgovor: Iz popisa bolezni je domnevati, da ima žival na kosti spodnje čelusti najbrže bramor ali t. z. aktinomykozo. To bolezen povzroča gliva cepljivka *Streptothrix actinomyces*, katere zarodek se nahaja na suhih klasih, plevah, (zlasti na ječmenu), strniščih i. t. d. Ako se zabode s to glivo okuženo pleve v sluznico, potem se slednja okuži ter povzroči vnetje, ki se pojavlja največkrat v gobcu ali pa goltancu goveda. Okuženje se lahko prenese tudi na čeljustno kost (zlasti po slinavki), kar se je zgodilo tudi pri Vaši živali. Na okuženi kosti začenja t. z. novotvorba kosti. S krvnim tokom se lahko okuženje prenese tudi na druge dele telesa. Navedeno bolezen je mogoče ozdraviti le v začetku, in sicer potem operacije po živinozdravniku, dočim je poznejše zdravljenje brezuspešno. V Vašem slučaju Vam vsekakor svetujemo, da pokličete živinozdravnika. Aktinomykozo ali bramor se pojavlja predvsem pri mladi živini, ki do biva krmo z močvirnatih travnikov. V splošnem se pojavlja ta bolezen pri pašni živini redkeje, kakor pa pri živini, ki je navezana na hlev in suho krmo. Iz istega vzroka se ta bolezen tudi največkrat opaža v zimskem in pomladanskem času. T.

Vprašanje 22. Že nekaj let sadim krompir »onedovec«, ki mi je vsako leto zelo dobro obrodil, dočim mi je lansko leto začelo v zemlji se nahajajoče steblo krompirjeve pri nekaterih rastlinah gniti in sušiti. Pri natančnem pregledovanju rastlin sem opazil, da je bilo steblo na dotičnem delu črno in ovenelo. Ker sem vsled tega pridelal le malo krompirja, vprašam, **kaj je vzrok gnitju v zemlji se nahajajočega stebela krompirjeve?** (T. C. v N.)

Odgovor: Dotično gnitje stebela krompirjeve povzroča bacillus phytophthorus Appel. Pojavlja se v juliju in avgustu, včasih tudi že v juniju, in sicer pred vsem na onem delu stebela, ki se nahaja v zemlji. Na njem opazimo najprej črne madeže, ki se kmalu razširijo po vsem spodnjem stebelnem delu. Bolezen se pojavlja vsled tega le na tem stebelnem delu, ker potrebujejo bakteriji za svoj razvoj dovolj vlage, ki jim jo nudi v tem slučaju zemlja. Vsled te bolezni izumrje ali pa se deloma posuši krompirjeva rastlina, kar povzroča, da ne more tvoriti gomolja. Okuženje povzročajo navadno že okuženi gomolji, ki so bili uporabljeni za saditev. Vlažno in toplo leto pripomore znatno k razširjenju te bolezni. Ker te nevarne bolezni ni mogoče zatirati na polju, zato je skrbeti, da preprečimo razvoj iste potem že okuženega gomolja. V to svrhu je za saditev uporabljati le gomolje zdravih rastlin, ker le na ta način lahko preprečimo, da se ne razpasejo tudi še druge krompirjeve bolezni, zlasti kodravost in zavijavost listov, ki se v zadnjih letih vedno bolj razširjajo. Pri gnojenju krompirja se je varovati nadalje tudi še preobilnega gnojenja z dušičnatimi in apnenimi gnojili. T.

Vprašanje 23. Čl lanskega leta mi je ostalo še nekaj kostnega superfosfata, ki ga mislim porabiti kot fosfatno gnojilo k jaremu žitu. Vprašam, **ali je kostni superfosfat po enem letu še uporaben kot gnojilo?** (F. V. v N.)

Odgovor: Superfosfat, ki ga hranimo posebej v suhi shrambi, je vsekakor še vedno uporaben za gnojilo, ker se v tem slučaju kemično ne izpremeni. Paziti pa je seveda, da ne pride v dotiko z vodo, apnom ali pa kakim gnojilom, ki vsebuje apno, kajti tedaj bi se lahko raztopljuje fosforna kislina izpremenila v vodi neraztopljivo spojino, ki bi rastlinskim koreninam ne bila dostopna. T.

Vprašanje 24. Kaj povzroča vrtoglavost pri ovcah in kako je zdraviti to bolezen? (R. T. v N.)

Odgovor: Vrtoglavost pri ovcah povzroča trakulja Taenia coenurus, ki živi prvotno v prebavilih psa. Z blatom po tej trakulji okuženega psa se prenašajo členi in jajčeca trakulje na travnike in v vodo ter s temi potem v prebavila ovc. V prebavilih se iz slednjih razvijejo trakulje, ki prederejo želodčne in črevesne stene, nakar se s krvnim tokom zanesejo v možgane in mozek. V drugih delih telesa navadno kmalu poginejo. V napadenih možganih se najprej tvorijo mehurčki v velikosti graha, pozneje v velikosti lešnika in končno v velikosti jajca. Te mehurje imenujemo cenurove mehurje. Isti znatno ovirajo delovanje možganov in povzročajo končno smrt živali. Pri tej bolezni razločujemo dve dobi. Znaka prve dobe, to je 10—14 dni po okuženju sta otožnost in utrujenost živali, dočim druge dobe, to je po 2—3 mesecih, pa znana vrtoglavost, ki se kaže v tem, da žival izgublja zavest, pada navadno na eno stran, hodi v krogu, podpira glavo ob steno itd. V prvi dobi bolezni pomagajo včasih mrzli obkladki na glavi in odvajevalna sredstva (ricinovo olje), dočim je v drugi dobi navadno tudi operacija potom živinozdravnika brezuspešna. Nosilci in razmnoževalci

navedene trakulje so največkrat ovčarski psi, ki se jim pokladajo po tej bolezni okuženi možgani ovc. T.

Vprašanje 25. Splošno vlada pomanjkanje vseh predmetov, posebno gospodarskih potrebščin v kmetijstvu in med temi posebno kolomaza, ki ga nujno potrebujemo za naše vozove. Umestno bi bilo, da se kmetovalci pouče, **kako se napravi dober in cenen domač kolomaz.** (A. L. n. M.)

Odgovor: Za domačo pripravo kolomaza je na vsak način vzeti kako mastno snov, ki mora biti seveda poceni. V ta namen se porabi spridena svinjska mast in slab loj. To je glavna snov, ki tvori domači kolomaz. K temu je treba pa še drugih primesi, ki so bile pred vojno zelo poceni, ki jih pa danes sploh ni dobiti, ali so pa silno drage. Edina primes, ki se morda danes še dobi po primerni ceni, je moka od grafita, ki jo prodajajo trgovci z železnino. Na štiri dele svinjske masti se pridene en del grafitove moke. Če se kje dobi ceneni loj, potem se zmeša: 18 delov slabega loja, 4 $\frac{1}{4}$ dele svinjske masti in 4 dele grafitove moke. Posebno primerno je tem snovem primešati še dobro tretjino lesnega katrana.

POROČILA IN OBJAVE PODRUŽNIC.

Predavanje o sadjarstvu.

Glasom dopisa dež. vlade za Slovenijo, oddelek za kmetijstvo, z dne 16. februarja t. l., št. 1370., se vrši na cvetno nedeljo, 28. marca t. l., popoldne po službi božji pri podružnici Slov. kmet. družbe v **Starem trgu pri Ložu sadjarsko predavanje.**

Predaval bo deželni sadjarski nadzornik g. M. Humek iz Ljubljane. Predavanje se vrši v dvorani konsumnega društva v Starem trgu pri Ložu.

Ker je to predavanje velike važnosti za povzdigo in napredek naše sadjereje, se kmetovalci pozivljejo, da se ga udeleže v obilnem številu.

Banjaloka.

Podružnica Slov. kmet. družbe v Banjaloki je imela dne 15. februarja t. l. svoj redni občni zbor, ki so se ga udeležili vsi udje. Ob tej priliki je bil izvoljen novi odbor, in sicer: za načelnika Anton Cetinski, posestnik v Novem selu štev. 11., za blagajnika in tajnika Anton Medved, Banjaloka štev. 26., za odbornike: Rajko Mižan, nadučitelj, Anton Marinc, posestnik v Rajšelu štev. 5. in Matija Kajfež, posestnik v Banjaloki štev. 1. Slednjič je bila tudi volitev zastopnika za družbeni občni zbor. Podružnica šteje dosedaj 30 udov, pričakovati pa je, da jih pristopi še večje število k tej neobhodno potrebni organizaciji. Na zborovanju se je razpravljalo o raznih dnevih vprašanjih, tičočih se kmetijskega pospeševanja in kako je nanovo oživiti delovanje podružnice.

Občni zbor podružnice Št. Jur ob juž. žel.

V nedeljo, 22. februarja t. l. se je vršil občni zbor kmetijske podružnice v Št. Jurju ob juž. žel. Nenavadno dobro obiskano zborovanje je otvoril načelnik ravnatelj Belle. Ker so nekateri navzoči oporekali, da občni zbor ni pravilno sklican, je pojasnil načelnik, da je dan in dnevni red občnega zbora določila sklepna odborova seja, da je občni zbor razglašen v našem glasilu »Kmetovalcu«, po posameznih odbornikih, po šolskem vodstvu v Dramljah in kot običajno na dan občnega zbora pred

cerkvijo v Št. Jurju ob južni žel. Tako so se običajno razglašali dosedaj vsi občni zbori, dasi je občni zbor, če je objavljen le v družbenem listu »Kmetovalcu«, že veljavno razglašen. Večina navzočih je izjavila, da smatra občni zbor za veljavno razglašen in torej tudi sklepe tega občnega zbora za veljavne. Dnevni red občnega zbora je bil, kakor je v 3. št. »Kmetovalca« razglašeno, sledeči: 1. Poročilo odbora; 2. volitev odposlancev za družbeni občni zbor; 3. sprejemanje novih udov; 4. sprejemanje blagovnih naročil; 5. slučajnosti. Razentega se je še pozneje naprosilo g. mlekarkega inštruktorja Pevca, da pride predavati.

Načelnik je poročal o delovanju odbora, ki ima sedaj največ opravka z zbiranjem blagovnih naročil in pozival ude, da so pri naročevanju točni. Volitev delegatov se je vršila po listkih. Volilo je 65 udov (vseh udov je bilo v podružnici 127) in pri tej volitvi so dobili: Jos. Podgoršek iz Št. Jurja 50 glasov, Franc Kukovič iz Kalobja 44 glasov, Miloš Jarnovič iz Dramelj 44 glasov, Jos. Drogenik iz Št. Jurja 42 glasov in Blaž Urleb iz Št. Jurja 30 glasov.

Ker je bilo pričakovati zvišanje števila udov, se je volilo pet odposlancev, sicer pa odpade oni, ki dobi najmanj glasov.

Gosp. mlekarški inštruktor Pevc je predaval o mlekarstvu in pri tem opozarjal na pota, po katerih dvignemo naše mlekarstvo. Države z razvitim mlekarstvom nam pričajo, da je mlekarstvo jako važen činitelj narodnega blagostanja.

Načelnik ravnatelj Belle se je zahvalil predavatelju za tukajšnje razmere tako važno predavanje in pozival ude, da se podanih nasvetov v njih lastno korist tudi drže.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Braslovčah, ki bo v nedeljo, 20. marca 1920 ob treh popoldne v šoli.

SPORED:

1. Nagovor in poročilo o poslovanju v preteklem letu; 2. letni račun; 3. pobiranje udnine; 4. volitev delegatov za občni zbor Slov. kmet. družbe; 5. predlogi.

Florijan Rak, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slov. kmetijske družbe na Dobrni, ki bo v nedeljo, 21. marca t. l. ob treh popoldne v Čitalnici (kaplaniji).

SPORED:

1. Volitev delegatov za občni zbor Slov. kmetijske družbe; 2. predavanje; 3. slučajnosti.

Dobrna, 1. marca 1920.

Miroslav Kukovič.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slov. kmetijske družbe na Grosupljem, ki bo 25. marca t. l. ob dveh popoldne v hiši načelnika na Grosupljem.

SPORED:

Volitev delegatov za občni zbor Slov. kmetijske družbe. Grosuplje, 5. marca 1920.

Ivan Rus, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slov. kmet. družbe Sv. Jakob v Sl. Gor., ki bo 21. marca t. l. ob treh popoldne v šoli.

SPORED:

1. Volitev delegatov za občni zbor Slov. kmet. družbe; 2. slučajnosti.

V slučaju nesklepčnosti, se bo vršil pol ure pozneje drugi občni zbor, ki bo sklepal brez ozira na število navzočih udov.

Plateis Fr., načelnik. Erhatič Martin, tajnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmet. podružnice v Št. Petru pod Sv. Gorami, ki bo v nedeljo, 20. marca t. l., popoldne ob treh v občinski pisarni.

SPORED:

1. Blagajniško poročilo; 2. volitev delegatov za družbeni občni zbor; 3. slučajnosti.

Opomba: Če ob določenem času ne bo navzočih zadostno število udov, vršil se bo pol ure pozneje občni zbor, ki bo sklepal ob vsaki udeležbi.

Št. Peter pod Sv. Gorami, 1. marca 1920.

Jos. Novak, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slov. kmetijske družbe v Ponikvi ob j. ž., ki bo v nedeljo, 28. marca 1920, ob devetih popoldne v stari šoli.

SPORED:

1. Poročilo načelnika; 2. pregled računov za l. 1919; 3. volitev novega načelnika; 4. volitev delegatov za občni zbor Slov. kmet. družbe; 5. slučajnosti.

Ant. Kociper, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slov. kmetijske družbe v Radečah, ki bo 25. marca 1920, v »Narodnem Domu« ob treh popoldne.

SPORED:

1. Poročilo načelnika; 2. volitev načelnika in odbora; 3. določitev delegatov za občni zbor Slovenske kmetijske družbe; 4. raznoterosti.

Če bi ob določenem času ne bilo navzočih zadostno število udov, vršil se bo pol ure pozneje drugi občni zbor, ki bo sklepal ob vsaki udeležbi.

Radeče, 4. marca 1920.

Josip Ravnikar, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slov. kmetijske družbe za Sv. Rupert v Slov. Goricah, ki bo v četrtek, 25. marca 1920, v stari šoli ob osmih zjutraj.

SPORED:

1. Poročilo odbora; 2. volitev; 3. slučajnosti.

Fr. Vogrin, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slov. kmetijske družbe Slivnica - Sv. Štefan - Žusem, ki bo 22. marca 1920, ob dveh popoldne v hiši Martina Johana na Drobinskem.

SPORED:

1. Volitev delegatov za občni zbor Slov. kmetijske družbe; 2. razni nasveti.

Odbor.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slov. kmetijske družbe v Šmarji pri Jelšah, ki bo 25. marca t. l., ob treh popoldne v gostilni g. Habjana.

SPORED:

1. Poročilo o delovanju l. 1919; 2. letni račun 1919; 3. poučno predavanje (govori inž. Lah); 4. volitev delegatov za občni zbor Slov. kmet. družbe; 5. slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

Vabilo

k občnemu zboru podružnice Slov. kmetijske družbe v Šoštanju, ki bo v nedeljo, 28. marca 1920, po zjutranji službi božji v cerkveni hiši.

SPORED:

1. Volitev delegatov za občni zbor Slovenske kmetijske družbe; 2. poročilo tajnika; 3. odobritev računov; 4. volitev načelnika; 5. slučajnosti.

Načelnik.

Vabilo

k občnemu zboru podružnice Slovenske kmetijske družbe v Šmihelu nad Mozirjem, ki bo v nedeljo, 28. marca 1920, v šoli v Mozirju ob poldevetih dopoldne.

SPORED:

1. Poročilo načelnikstva; 2. volitev novega odbora; 3. volitev odposlancev za občni zbor; 4. sprejemanje novih udov; 5. slučajnosti.

J. Prušenjak, t. č. načelnik.

Vabilo

k občnemu zboru podružnice Slovenske kmetijske družbe v Šmarjeti na Dolenjskem, ki bo v ponedeljek, 5. aprila 1920, po zjutranji službi božji v kaplaniji.

SPORED:

1. Poročilo načelnikstva; 2. račun za l. 1919; 3. volitev delegatov za družbeni občni zbor; 4. slučajnosti.

Načelnikstvo.

KMETIJSKE NOVICE.

Pristojbine za ribarske knjižice. Poverjenikstvo za kmetijstvo javlja, da se je na podstavi § 66. ribarskega zakona z dne 18. avgusta 1888. kranj. dež. zak. št. 16. iz leta 1890. z ozirom na izpremenjeno denarno vrednost zvišala pristojbina za ribarske knjižice na 30 K poleg kolekotine v znesku po 2 K. Oblika ribarskih knjižic ostane dosedanja. Ta naredba velja za leto 1920.

Poljski delavci. V Prekmurju se nabaja par tisoč poljskih delavcev, ki so hodili pred vojno na sezonsko delo po različnih krajih Madžarske. To so v veliki večini dobri, pridni, trezni in zanesljivi delavci. Vsled sedanjih razmer so ti sedaj večinoma brez dela, ker jim je onemogočen prehod čez demarkacijsko črto. Stalno se obračajo za to na državno posredovalnico in prosijo zaposlenja čez poletje, ker jim sicer grozi največja beda. Ker pri nas čez poletje zelo primanjkuje poljskih delavcev, se pozivljejo vsi kmetovalci, ki želijo dobiti take delavce, da se takoj pismeno obrnejo na državno posredovalnico za delo v Ljubljani, ter naj javijo koliko delavcev in delavk potrebujejo in koliko mesecev bodo zaposleni. *Pozivljejo se tudi vsa načelnikstva podružnic, kakor tudi županstva*, da javno razglasijo to objavo.

Oglje za kovače. Z ozirom na vest, ki je bila objavljena v dnevnem časopisu, da posreduje Slovenska kmetijska družba nabavo oglja za kovače, se opozarja vse podružnice, ki si žele priskrbeti tega oglja za kovačije svojega okrožja, naj se obrnejo naravnost na gozdarski urad v Soteski, ki ima na Dvoru pri Žuženberku manjšo množino, ali pa na gozdarski urad v Kočevju, ki ima v

Grčaricah (Mazen), žel. postaja Ribnica, večjo množino oglja za kovače na razpolago. Cena je približno 100 K za 100 kg na licu mesta. Nadaljne pogoje naznanijo omenjeni gozdarski uradi.

Čilskega solitra sedaj trenutno še ni mogoče uvažati, ker je zaradi neurejene valute še predrag. Kakor hitro bo kupovalna moč našega denarja nekoliko boljša, ga bo lažje dobivati. Kdor želi tiskanih navodil o uporabi gnojil, naj sporoči svoj naslov: Delegaciji proizvajalcev čilskega solitra v Ljubljani, Miklošičeva ul. št. 8, 2. nadst.

Cepilni tečaji za vinogradnike. V torek, 30. marca 1920 se vrši v državni trtnici v Bršinu pri Novem mestu cepilni tečaj za vinogradnike, da se priuče suhem cepljenju, vlaganju, kalenju in šolanju ameriških cepljenih trt. Začetek ob osmih zjutraj. Kdor se želi tečaja udeležiti, zgledi naj se vsaj do 25. marca 1920 pri državnem vinarskem nadzorništvu v Novem mestu. Zlasti se priporoča, da se tega zelo važnega pouka udeležijo kmečki mladeniči. Ostro nabrušene cepilne nože je prinesiti s seboj.

Glavno poverjenikstvo ministrstva za agrarno reformo v Ljubljani sprejema stranke vsak teden izključno in brez izjeme le v torek, četrtek in v sobotah od 10. do 13. (od 10—1) ure. Ob drugem času ostane urad za stranke zaprt. Vsako notranje poslovanje je nemogoče, če bi moralo maloštevilno uradništvo poverjenikstva v vseh uradnih urah sprejemati stranke. Zato je omejevanje ur za stranke v interesu dela in točnega poslovanja poverjenikstva neobhodno potrebno.

URADNE VESTI

Slovenske kmetijske družbe.

Seja glavnega odbora Slovenske kmetijske družbe dne 19. februarja 1920.

Seji je predsedoval družbeni predsednik g. prošt Andrej Kačan. Navzoči so bili: podpredsednik g. Zurc in odborniki gg. Dimnik, Hladnik, Hočevar, Jan, Kosler, Mihečič in Piber; od odbornikov bivše štajerske kmetijske družbe so se udeležili seje gg.: Petovar, Roblek, Verstovšek; podružnice na Koroškem je zastopal g. Kobentar.

Ob desetih dopoldne je g. predsednik otvoril sejo, ugotovil sklepčnost in pozdravil navzoče. Prečital je nato odlok predsedstva deželne vlade za Slovenijo, s katerim je bil razveljavljen občni zbor kmetijske družbe kranjske, ki se je vršil dne 30. decembra 1919 z utemeljevanjem, da ni bil pravilno sklican, ker je že Narodna vlada v Ljubljani dne 6. novembra 1918 izpremenila »Kranjsko kmetijsko družbo« v »Slovensko kmetijsko družbo« in razširila nje delokrog čez celo Slovenijo. Na podlagi tega odloka Narodne vlade je postala nameravana izprememba pravil brezpredmetna, ker ne more občni zbor odločevati o ukrepih vlade in bi morala kmetijska družba sklicati ta občni zbor za celo Slovenijo. Predsedstvo je razveljavilo s tem tudi vse sklepe tega občnega zbora, kakortudi izvolitev novega predsednika.

G. predsednik je raztolmačil nepravilnost tega odloka in ugovarjal proti trditvi, da je hotela družba s takim postopanjem oškodovati izvenkranjske ude. Družba je takoj po preobratu razširila svoje delovanje čez celo Slovenijo in upoštevala izvenkranjske ude ravnotako kakor kranjske. S sklicanjem občnega zbora samo za Kranjsko je hotel odbor samo formalno rešiti vprašanje izpremenitve družbenih pravil glede naslova in delokroga, kakor to zahteva star društveni zakon, ki je pri nas še v veljavi. Po tem

formelnem občnem zboru je bilo nameravano v najkrajšem času sklicati občni zbor za celo Slovenijo, na katerem bi se končno izbralo vodstvo kmetijske družbe za celo Slovenijo. Z ozrcem na to stališče, ki ga je zavzelo predsedstvo deželne vlade, je potrebno, da glavni odbor vloži ugovor proti temu tolmačenju in zahteva potrditev sklepov tega občnega zbora. O tem predlogu se je debatiralo.

Ker se nihče ni oglasil k besedi, je stavil predsednik ta predlog na glasovanje. Predlog se je sprejel.

Poročilo tajništva.

Tajnik je poročal o delovanju družbe od začetne seje glavnega odbora, t. j. od 30. decembra 1919 nadalje. Delovanje podružnic v zadnjem času je bilo zelo živahno. Posebno ustanovljenje novih podružnic je napredovalo, ter je bilo priglasenih 37 novih podružnic. Novih udov je tudi vedno več, in sicer od zadnje odborne seje se jih je prijavilo 4649. To število se pa večja od dne do dne.

Največ skrbi je prizadejala družbi nabava kmetijskih potrebščin. V prvi vrsti stoji tu nakup *modre galice*, za katero se je družba pobrigala že začetkom septembra 1919. Takrat je bila cena galice mnogo nižja, nego je danes. Družba je tedaj nakupila 52 vagonov, imela pa je v zalogi od lanskega leta še 18 vagonov. S temi 70 vagoni je upala družba izhajati za potrebo cele Slovenije. Toda v zadnjem času je bilo toliko naročil, da se je bilo bati, da ta množina ne bo zadostovala. Vsled tega je bila družba primorana dokupiti še 10 vagonov italijanske modre galice, ki jo je plačala franko vagon Vercelli v Italiji po 1 liru 91 centezimov. Ta galica bo kmetijsko družbo stala več, nego je določena oddajna cena, vendar se bo ta izguba pokrila z galico, ki je bila cenejše kupljena. Družba je določila ceno modri galici za ude po 12 K za kg, za neude pa po 14 K za kg. To razliko je morala družba določiti vsled tega, ker ne gre, da bi tudi ostali vinogradniki, ki se ne brigajo za družbo, imeli enake koristi od nje, kakor njeni udje. Modra galica je danes v prosti trgovini in jo vsak lahko nabavi in prodaja v poljubnih množinah in po poljubnih cenah. Torej ni nikač monopol družbe, kakor se često domneva. Družba pa je dolžna in ima po pravih pravzaprav pravico, skrbeti le za ude, nikakor pa ne za vse kmetovalce.

Omeniti je tudi, da bo družba od 52 vagonov galice, nakupljene v Nemški Avstriji, morda izgubila do šest vagonov, ker so tvornice vsled naraščanja cen delale največje vire, da bi poslale čim manj blaga v Jugoslavijo. Tako je ena poslala za vagon manj, nego je bila pogodba sklenjena, druga je poslala blago v vagonih, zaračunavši tudi zaboje v težo galice, da je bila družba pri tem oškodovana za štiri vagone. Protikupepi niso ničesar izdali.

Žveplo dosedaj ni bilo nabavljeno, dasi je imela družba že več ponudb, ki so pa vse bile le malo resne ali pa je bila cena previsoka. Treba bo to blago poiskati naravnost v Trstu.

Dobava semenskega žita za jaro setev je naletela na velike težkoče, kajti s Hrvatskega, iz Slavonije in Banata je to blago težko dobiti, če se nima lastnega vlaka. Vsled tega se je družba večkrat obrnila na Žitni zavod, da ta priskubi potrebno seme. Ministrstvo za prehrano je samo vzelo to akcijo v roke in naročilo Žitnemu zavodu, da se zanj briga. Dosedaj pa ni znano, ali je kaj semenskega žita nakupljenega, ali je na poti, ali ga sploh kaj dobimo in če sploh pravočasno. V tem oziru ima družba vezane roke in ne more ničesar ukreniti. Dobava prvovrstnega semenskega žita iz Avstrije ali Češke, odkoder ga je Slovenija popreje dobivala, je za to pomlad izključena, pač pa se bo skušalo tako dobiti za jesensko setev.

Detelja in travna semena ima družba nekaj malega v zalogi, ki pa daleč ne zadostujejo za potrebo Slovenije. Po zadnji odborni seji je družba sklenila dobavno pogodbo za razne vrste semen in sadnega drevja iz Nemčije; ko bi se pa ta pogodba imela izvršiti, je prvič nemška vlada določila, da se sme to blago izvoziti le proti kompenzaciji za živila ali enakovredno blago, in drugič so trdke zvišale cene na 50 do 100%. S tem je bila ta kupčija pokopana. Nekaj detelje se bo morda dobilo iz Koroške. (Da'je sledi.)

Oddaja plemenskih bikov pincavske in simodolske pasme.

Na državne stroške se namerava nabaviti do 50 plemenskih bikov pincavske in simodolske pasme za tiste okraje, kjer se gojita te dve pasmi in kjer je pomanjkanje dobrih plemenjakov. Nakupna cena po'drago - do dveletnim bikom bo približno 5000 do 6000 K.

Oddaja bikov bo izvršila Slovenska kmetijska družba, ki jih bo prepustila živinorejcem, živinorejskim in bikorejskim združenjem ter občinam po znižani ceni, in sicer s popustom ene tretjine nakupne vsote.

Živinorejci, zadruge in občine, ki si žele nabaviti take bike po znižani ceni, se pozivljejo naj takoj, najkasneje pa

do 31. marca t. l.

vložijo prošnje, potrjene od tamošnje občine, da je za njih okolščik - plemenjak res potreben, pri Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg, 3.

Istočasno morajo pri tej družbi vložiti kot jamstvo, da bodo bika res prevzeli, znesek 1500 K.

Ko biki dospejo v Ljubljano, se prosilci osebno pozovejo, da si vsak sam izbere za plemne tistega, ki se mu zdi primeren, podpiše „Zavezo pismo“, da bo bika držal za plemo najmanj dve leti in da bo vodil točno spušalni zapisnik. Nato doplača ostali znesek dvetretjinske kupnine in prevzame osebno bika.

Slovenska kmetijska družba.

V a b i l o

na 1. redni občni zbor konjerejskega odseka šte. 2. Slov. kmetijske družbe, ki bo v torek, dne 30. marca 1920, ob desetih dopoldne v mali dvorani »Narodnega Doma« v Mariboru.

S P O R E D :

1. Predsednikovo poročilo o dosedanjem delovanju odseka.
2. Računsko poročilo.
3. Predlogi udov.
4. Izpremembe pravil.
5. Slučajnosti.

Odsekovskodelokrog obsega danes: nekdanje Spodnje Štajersko, Velikovski politični okraj Koroške in Prekmurje.

§ 7. odsekovih pravil pravi: Člani občnega zbora so po 1 zastopnik vsake konjerejske zadruge ter zastopniki podružnic Slovenske kmetijske družbe iz odsekovega področja. Zadruga in podružnice do 200 članov pošljejo po enega zastopnika, za vsakih nadaljnjih 100 članov pa še po enega. Zastopniki morajo biti lastniki konj ali pa živinozdravniki.

Kot gostje so pa dobrodošli tudi vsi drugi konjerejci in živinozdravniki.

Predsednik: Lovro Petovar l. r.

Ponudniki in kupci plemenske živine.

(Pod tem naslovom Slovenska kmetijska družba odale naprej redno objavlja vse one lastnike plemenske živine, ki so pri volji plemensko živino prodati in vse one kmetovalce, ki jo želijo kupiti, čemur je dana prilika prodajalcem in kupcem stopiti v stik in tako poskrbeti za zamenjavo plemenske živine. Priglašati je nakup in ponudbo vseh vrst moških in ženskih plemenskih živali ter naj vsak priglasilec natančno prijavljuje svoj naslov, vrsto domače živali, njen spol, pasmo, starost, število itd.)

N a p r o d a j s o :

5 plemenskih prasičkov, lepih, 5 tednov starih, prodaja Jakob Kuralt, pos. v Žabnici, p. Škofja Loka.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

**Uradno glasilo
Slovenske kmetijske družbe.**

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 16 K na leto.
Posamezna številka stane 80 v.

Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 600 K, na 1/2 strani 300 K, na 1/4 strani 150 K, na 1/8 strani 100 K, na 1/16 strani 50 K in na 1/32 strani 25 K. Udom 10 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 2 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe;
tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg št. 3. — Ponatiti iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 5. Ljubljana, 15. marca 1920. Letnik XXXVII.

Mala naznanila.

En vsako besedo je naprej plačati 20 vinarjev v
marzo ali junij, sicer se naznanila ne objavijo.
Upravištvo ne prevzame posredovanja.

!! PILE ZAGE ORODJE !!

za vse vrste najboljše kakovosti priporoča Odon
Koutny, specialna trgovina jeklenih in tehničnih
potrebin v Ljubljani, Kolodvorska ulica 37. 70

Sadna drevesca. Večjo množino, tri- in štiri-
riletnih vrst lepih visoko-
debelnih drevesec jabolk; Bauman reneta,
zlata reneta, štajerski mašančkar, izvorni namizni
tafelni, ki se drže do junija, štajerski moštar Paier-
hubert, zelo rodovitni, žalostinke itd. **Hruške;**
večina moštnice, žlabne pa klapovke, napolenov-
ke, rumene itd., in več sto **hrušavih prtili-**
kavcev, požlahtnjenih češenj in češpih dobrih
vrst vse z imeni, cena na čas primerna. I. vrste
10 K komad, II. vrste 8 K komad ima naprodaj
Andrej Hafner, posestnik in sadjerejec, Dorlarje
št. 14, p. Škofjaloška. 14

Ženske zmešane lase kupuje po najvišji ceni
Martin Pieterski, 15
Cerkije.

Baneno seme dobre kakovosti kupi Slovenska
kmetijska družba v Ljubljani.
Ponudbe brez vzorca in brez natančne navedbe
cen in pogojev nimajo pomena in se ne bodo upo-
števale. 33

Najboljše apno ima vedno naprodaj apne-
nica J. Tauler, Zagorje ob
Savi. 50

Pozor! Stari letniki Kmetovalca ter razni drugi
gospodarski listi in knjige se kupijo.
Ponudbe pod »Knjige« na Kmetovalca. 51

Mlinske kamne, sekane iz najboljše bele, ostre
do 100 cm široke, po naročilu tudi večje, izdelujem
zopet in prodajam po najnižjih cenah s pismeno
garancijo. Leskovšek Anton, posestnik in kamnosek,
Sv. Jurij ob južni železnici pri Celju. 60

Zanesljivo dober mlinar, starejša moč,
se sprejme
pod ugodnimi pogoji. Ponudbe na F. S. Skrabar,
Višnja gora, Dolenjsko. Neoznjeni imajo prednost. 78

Par plemenskih prasičev, jesencev je naprodaj
pri Vidu Merhar, Gameljne 8, p. St. Vid nad
Ljubljano. 72

Slamotresnico za k mlatilnemu stroju imam
naprodaj; kupil bi pa **ele-**
ktrodinamo za razsvetljavo. Janes Skrljanc,
Mala stara vas, pošta Grosuplje, Dolenjsko. 75

I vagon lepih smrekovih kolov za
vino-
grade v debelosti 5-7 cm, dolge 4-8 metrov
proda za ceno po dogovoru, Josip Žužek, Velike
Lašče. 77

Pasti za lov lisic, jazbecov, vider, kun itd. raz-
pošilja Terezija Majcen v Mokronogu. 8

Prodajam dva mlina za živinsko ali motorno
silo, eden z naravnim,
drugi z umetnim kamnom. Franc Kopač, Poljane 1,
St. Vid nad Ljubljano. 82

Rosilni stroj Mac Cormick s štirimi noži in
rezervnimi noži, prodajam posestvo
Lindenhof, p. Gornja sv. Kungota. 83

Bravo, ki je šestlet teletila, tri mesece po zad-
njem teletu, ne še brejo, dobro mleka-
rico zamenjam za vola, kakih 30 mesecev starega,
Josip Grom, posestnik v Poljčah št. 2, p. Begunje
pri Lescah. 84

Dve leti starega konja prodam radi po-
manjkanja krme.
M. Aleš, posestnica v Logu pri Škoficah ob Vr-
škem jezeru, Koroško. 85

Voz, parizar, zemenjam za lažji lestveni voz.
Alojzij Grajzar, Vodice 19.

Alfa Separator. bakren, pocinkan, se prodaj
(500 l na uro), dalje eno
veliko stiskalnico za sadni mošt, in dva mlina za
ročno delo znamka tvrde Hacin; naprodaj je tudi
nekaj sodčkov ojnate barve in firneža. Vpraša se
pri Jurij Jenko, trgovec, Škofjaloška. 87

Kupim „Sadijaria“ 1., 3. in 4. letnik. Po-
nudbe s ceno na: Branko
Zemljič, šol. vod. Solčava. 88

Čebelnjak, skoraj nov, prodajam Niko
Ahacij, posestnik,
Tržič. 89

Poseststvo, okrog 32 oralov, bo razprodajala na
javni dražbi posestnica Genovefa
Rožko v Jersovcih št. 15. okraj Ptuj, dne 24. marca
1920, prihodnji dan pa živino in nepremičnine. 90

Bravo, 4 leta staro, 300 kg težko, ki bo v 6
tednih teletila, prodajam Matevž Jug, Sele
pri Borovljah. 61

Mlade jablane se odda po ceni 6-12 K za
komad iz drevesnice kmetij-
ske podružnice v Kočevju. 95

Grahoro in grah za setev se dobi v trgovini
s semeni Sever & komp,
Ljubljana, Wolfova ulica 12. 92

Kravo, dobro mlekarico in srnaka, 2 leti starega,
prodajam Jožef Kogovšek, Bob. Bistrica. 92

Travno seme, lahke vrste (Reibgras) kg 15 K,
oddajam dokler zaloga traja Jožef
Arnejc, Ledenice, Koroško. Vreče in denar je na-
prej poslati. 93

Ižče se za graso in na Gorenjskem, **valpet**
ali višji hlapec, konjereje, živinoreje
in kmetijstva popolnoma vešč, neoznjeni, okoli
40 let star, zanesljiv, pošten, **vrtnar,** izurjen v
sadjarstvu in v sošvju. Plača po dogovoru. Ponudbe
s sprječevali prejšnj h služb na upravištvo tega
lista. 94

Ne morete spati? Niti delati? Imate ner-
vne bolezni? Občutek
zadovoljstva doprineše Vam Fellerjev pravi Elza
Fluid. 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici
36 K.

Trpite na počasni prebavi? Zaprtju?
To zlo se
odstrani s pravimi Fellerjevimi Elza kroglicami.
6 škatlic 18 K. — Zelo dober okrepčujoča švedska
tinktura 1 steklenica 15 K. — Omoč in poštnina
posebej a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica
donja, Elzatr št. 287. Hrvatska. 20 D

Občni zbor

Posojilnice in hranilnice v Moravčah,
registrov. zadruge z neomej. zavezo
se vrši

v nedeljo, 11. aprila 1920 ob 15. uri
v dvorani Zadr. Doma v Moravčah.

VZPORED:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorništva.
3. Čitanje revizijskega poročila.
4. Sprememba pravil.
5. Volitev v načelstvo.
6. Volitev v nadzorništvo.
7. Slučajnosti.

Moravče, 6. marca 1920.

Načelstvo.

Zopet

ogromno pošiljatev manufakture naravnost iz inozemstva je prejela **tvrdka**

R. STERMECKI v Celju

in sicer volne, tiskanine, cefirja, etamina, batista za ženske obleke, sukna, kamgarna in hlačevine za moške obleke, belega in pisanega platna za perilo, klota, cvilna, robcev, svile in še mnogo raznega drugega blaga, katero se prodaja zaradi nakupa v velikanskih množinah po čudovito nizkih cenah. Razen tega vedno velika zaloga lastnega izdelka srajc, predpasnikov, bluz, kril, ženskih, moških in fantovskih oblek po zelo nizkih cenah. Čevlji, ženski, moški, in otroški v velikanski izbiri, pristno ročno delo lastnih čevljarjev. Ilustrovani cenih zastoj! Na debelo samo v I. nadstropju. (27)

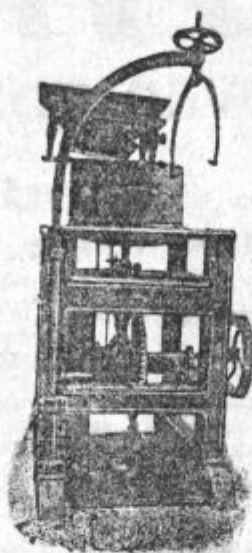
Veletrgovina, razpošiljalna

R. Stermecki
Celje - Slovenija.

Izdelujem

kmečke mline

od najmanjšega do največjega:

za roko,
vodno in
motorno
moč.

Mlini so opremljeni s presejalniki in kamni, kojih ni treba nikoli klepati, za kar jamčim.

Ti mlini meljejo vsako žito ter napravljajo lepo in okusno moko za kuho in pecivo pri samo enkratnem nasipu. Razpošiljam razne vrste **mlinske kamne** in druge potrebščine za mline

ter poljedelske stroje.

Josip Čretnik

stavbenik mlinov (64)

v Sv. Jurju ob Južni železnici.

S tehničnimi in praktičnimi nasveti vsakomur na razpolago.

Jurija grofa Thurnskega

jeklarna na Ravnah

ustanovljena 1774. leta. (17)

Guštanj-Ravne, Koroško (Jugoslavija).

Poštna postaja Guštanj, žel. postaja Prevalje.

Brzojavni naslov: Jeklarna Guštanj.

Proizvaja: Azzalonsko in bresciansko jeklo

v zabojih, s sidrom kot varstveno znamko.

Legirana in nelegirana topilniška jekla

za vsakovrstno orodje največje trajnosti.

Jekla za orodje, drugovrstna,

za kladiva, žlebe, matrice; za dleta in nože za

obdelovanje železa; za svedre, za rudo, premog

in kamen; za pile, rezila vrtalnih, dleta itd.

Legirana in nelegirana martinova jekla

za vozovne in vagonne vzmeti; za konstrukcijske

dele posebne trajnosti v avtomobilni in letalni in-

dustriji; za kolesna obroja; za kose, srpe, sekire,

motike, lopate itd.

Izgotavlja: Vozovne ose s pušami in naklončki;

transmitsijske valke (ostrugane do 4 m, surovokovane do 6 m dolžine); v žlebi kovane dele za

avtomobile in vagonne; kroglice za cementne mline itd.

Cementna

strešna opeka

najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki

Ivan Jelačin,

Ljubljana, Emonska cesta št. 2.

J. ROMATIČ

dolgol. zastopnik znane tvrdke K. in R. Ježek, Blansko, tovarna kmetijskih in poljedelskih strojev in motorjev se priporoča. — Dobra in solidna postrežba. Ljubljana, Gradišče št. 11

Nadalje priporočam dobro znano tovarno

WELSA,

katera izdeluje izvrstne

brzoparilnike

vseh velikosti z dvojnimi

pocinkanimi parnim

kotlom, in porabno

obenem za kuhanje

žganja. (12)

Spregledam naročila

na slamosreznice nože.

Cene po dogovoru.

Ker je tovarni ježek

uvoz dovoljen, se naroči-

ni stroji lahko takoj dobe.

Pozor!

posestniki in posredovalci iz dežele!

Hlode, smrekove,

bukove in

vsak drugo les k pi

industrijsko podjetje

za inozemstvo. Pre-

vzame in plača se

na vsaki postaji.

Natančne ponudbe

z navedbo dimenzij

in cen na (26)

Anončni zavod

Drago Beseljak

Ljubljana,

Čankarjevo n. br. 5

Kmetovalci

Denarni zavodil

Gozdarske in gospodarske zadrage!

Berite!

Lesotrzilci

Berite!

A. Šivic

(9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in razložega drevja ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako razdanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalci se pouči kako na podlagi tabele izračuna prirastek v gozdu. Daje se pridejane tabele za določanje prostornine v oglaširskih kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za pri merjavo nove dolžinske, ploščavne in kubične mere s staro mero. Cena knjižice proti predplačilu za 100 slov. kmet. družbe K 3.—.

Stavbno podjetje

Dragotin Korošec

v Braslovčah

naznanja,

da izvršuje razne

stavbe za pospeš-

vanje živinoreje. Nov

način zidanja, ki je

za polovico cenejši.

Železobetonske tra-

verze, Prodaja razno

opeko. Kdor to rabi,

naj se obrne na:

Korošec Dragotin,

stavbno podjetje

Braslovče. Staj.

(75)

Les

kakor: hlode, trame, deske, jamskiles, drva in stoječe gozdove za posekati kupi in plača po najvišjih dnevnih cenah (32)

Regovc & Comp.

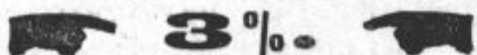
Ljubljana,

Kolodvorska ul. 31.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6.

obrestuje hranilne vloge po čistih

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.

(5)

Posojila se dovoljujejo po 4 do 5%.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorom.

KONJAK

Pri slabosti vsled starosti, težkočah v želodcu, pešanju moči je (19)

star vinški konjak

pravo življenje vzbujajoče sredstvo.

Razpošilja dve pol-

literke steklenice,

ovojnina in poštnina

prosta za K 80—

Benež Hertl,

graščak na graščini

Golič pri Konjicah

Stajersko.

Vinometre »Bernadot« — Asbeslov

bombaž in prašek — Eponit

Francosko želatino — Lipovo oglje

Marmornat prašek — Modro ga-

lico — Natrijev bisulfit — Ribji

mehur — Špansko zemljo — Tanin

Žvepla v prahu — Limonovo kis-

lino — Vinsko kislino — Sodo

bicarbono — Strupa proste barve

itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1. (6)

DRUŽBENE VESTI.

* Slovenska kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:

* Apneni dušik $28\frac{2}{21}\%$ po K 160— za 100 kg takojšnje prijave sprejema družba neobvezno, vreče mora naročnik sam dostaviti.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprn okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd stane kg 12 K.

Kostni superfosfat po K 220— sto kg.

Kožna moka po K 106— sto kg, naročnik mora jutaste vreče dostaviti.

Melior, preskušeno sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane kg za ude 3 K 40 vinarjev.

Mlečne cevi iz kosti, štev. 3561 po K 140.

Semena: lucerna, domača detelja in pesa so razprodana. Na tozadevna vprašanja se ne odgovarja.

Vreče. Pri pošiljatih vreč je na spremnici natančno navesti zakaj so vreče ali če jih dotičnik vrača.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot dodatek galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 1 K kilogram.

Žveplo (žveplene ploščice) na juti za žveplanje sodov, najboljša, brez arzena po 20 kron kilo.

Žveplo, Floristella, dvoj, raf. po K 12.— kg.

Kmetijske potrebščine je treba družbi naprej ob pri- liki naročanja plačati. V ta namen naj podružnice oziroma posamezni udje zahtevajo družbene pošne položnice (štev. 10712) da vplačevanje lahko brez stroškov izvršijo.

Pozor pri pošiljanju denarja! Pri družbi se na- haja kakih 30 denarnih zneskov, za katere ne vemo, za kaj so namenjeni. Prosimo cenj. ude, da vsak napiše na položnici ali pa na denarni nakaznici nakratko, zakaj vpo- šlje denar, kakor n. pr. za *udnino*, za *galico*, za *semena*, za *sadna drevesca*, za *gnojila*, za *knjige*, za *konj. odsek* itd. Ker imamo več oddelkov, naj se udnina ne pošilja skupno z denarjem za naročeno blago, kajti med tem časom se blago že odpošlje po povzetju in moramo potem denar spet vračati.

Čuvajmo se tujcev!

Tujci mislijo da bodo mogli še nadalje odnašati denar na- šega naroda v tujino, ki nam je še vedno sovražna ter misli, da bo še z naprej bogatela z našim denarjem. Ti pač računajo na brezbriznost naše inteligence in na neprevdarnost širših plasti na- šega naroda.

Zavrnilimo vse take naklepe! Predramimo se, strnimo vrste! Ne dajmo sovražniku našega denarja! Izženimo ga iz naše države!

Slovenci! Snemite table madžarskih in nemških zavaroval- nih zavodov s svojih hiš! Ne dajte se še nadalje varati in izko- riščati! Vse tuje družbe stoje na robu propada, ker so svoj ka- pital vložile v mažarska in nemška vojna posojila! In tisti papirji so za nas danes brez vrednosti.

Mažarske in nemške družbe različnih imen stoje danes pod sekvestrom. Ministrstvo jim je prepovedalo zavarovanje na življenje popolnoma, na požar pa jim ga je dovolilo samo še za tekoče leto. Vse drugo, kar vam govore njihovi agenti — tujci je neresnica.

Od takih zavarovanj lahko takoj odstopite. Noben tuj zavod nas ne more preganjati za leta, ki še niso potekla, ker dunajsko sodišče ni več kompetentno, da bi reševalo pravde naših držav- ljanov. Sicer pa one družbe, ki so izven meje naše države, ne morejo niti misliti na sodišče, ker smo sedaj samostojna država in svobodni državljani napram celemu zunanjemu svetu.

Jugoslovenci imamo svoje domače zavarovalne zavode. Banka in zavarovalna družba „Beogradska zadruga, d. d.“ je v Jugosla- viji najmočnejši zavod, ki prevzema zavarovanje vseh vrst v po- polni vrednosti. Zavaruje tvornice, mline, žage in vse podobno. Za stvarno primero navajamo, da je n. pr. pred kratkim bil nekje v Banatu velik požar, ki je uničil silna imetja, zavarovana pri mažarskih bankah. Oškodovanci ne morejo dobiti nobene odškodnine. Zato opominjamo vsakogar, naj ne išče pri tujcu tistega, kar lahko najde doma! Držimo se pravila: Svoji k svojim! In snemimo table tujih zavarovalnih družb ter jih zamenjajmo z domačimi!

Banka in zavod za zavarovanje „Beogradska zadruga“ spre- jema vseh vrst zavarovanja in jih izvršuje proti najulatnejšim, najpovoljnijšim pogojem. Živiljske police veljajo kot ženitbeno jamstvo za gg. častnike in vojne uradnike.

„Beogradska zadruga“ osnuje po cel Sloveniji glavna za- stopstva, v okrožjih in manjših krajih pa krajevna poverjeništa. Vse, kateri so pripravljeni delovati za „Beogradsko zadrugo“ prosimo, naj nam javijo svoje naslove podružnici „Beogradske zadruge“ v Zagreb, Dalmatinska ul. 5.

Bratje Slovenci! Ravnajmo se po geslu: Slovenec-Srb- Hrvat — na veke brat in brat!

Citatelje opozarjamo na oglas „Beogradske zadruge“.

SLOVENSKA KMETIJSKA DRUŽBA

je dala naslednja

10

„GOSPODARSKA NAVODILA“

posebej ponatisniti iz „Kmetovalca“ in jih oddaja komad po 50 vln.

Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

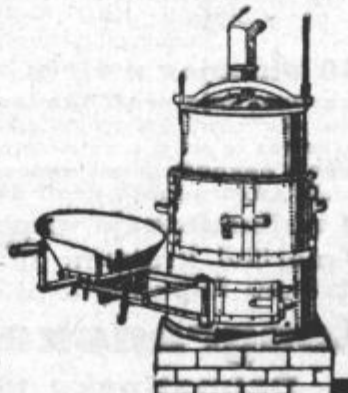
1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpomore.
2. Rjavenje vina.
3. Kako se iz gnilega grozdja na- pravi dobro in stanovito vino.
4. Čiste drože in njih raba v kle- tarstvu.
5. Kako se pripravi dober vinski kis.
6. Vzroki neplodnosti pri govedih.
7. Sluzavost ali vlažljivost vina.
8. Kmetjeve z oljnim tropinami.
9. Bradavice pri domačih živalih.
10. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi.
11. Naprava petliota ali domače pi- jače.
12. O bistvu alkoholnega vrenja (ki- penja) in o rabi čistih vinskih drož pri pridelovanju vina.
13. Vnetje vimen ali voliša na vimeni.
14. Kako se napravi stanoviten sadjevec.
15. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede zvrševanja rezarstva.
16. Kislost (kislota) in raskisanje vina.
17. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase.
18. Napenjanje govedi.
19. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu?
20. Izdelovanje mila za dom.
21. Zdravljenje kužnih bolezni cepljenjem.
22. Nove zakonske določbe o spo- ribih pri kupitju z živino.
23. Kako živi žitni molj in kako se pokončuje.
24. Snetjavost pri žitu.
25. Kako se jajca ohranijo.
26. Natrijev bisulfit kot nadomestno sredstvo za žveplo.
27. Kako se obnavljajo in poprav- ljajo meje?
28. Kdo se naj še zgani za državni preživljenjski (vzdrževalni) pri- spevek?
29. Presojanje krmil po škrobnih vrednostih.
30. Garje pri konjih.
31. Kako pripravljamo domači kvas (krajavice, drože)?
32. Duh in okus vina po žveplu.
33. Zatiranje trnih bolezni spomladi.

Parilnice za krmo „Welsia“

močne in nepokončljive, vse vel- kosti od 60 do 600 l izdeluje samo Reform-Werke, Wels. O. Ö.

Nadalje specialni izdelki:
Konjske grablje
tako dobavajo.

Obrabani parilnik z ni- brez naprave za izganjarstvo.
Kotli za kuhanje žganja.
Kotli za kuho in pranje.
Patentne peči za peko in sušenje.
Prekajevalnice.
Gnojilne sesalke. (13)
Pecilni lonci in kosice.
Mize za pranje.
Posode in valjavnice za perla (Monga).
Ceniki na željo sastonj.

Najmodernejše obleke

lastnega izdelka za gospode in dečke, tu- in inozemsko

manufakturno in modno blago

razpošilja (16)

Prva kranjska razpošiljalnica

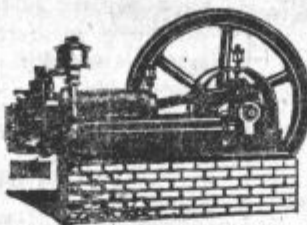
SCHWAB & BIZJAK

Ljubljana, Dvorni trg

Pod Narodno kavarno.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor.

Velika zaloga vsakovrstnih poljedelskih strojev (3)

iz najslovyitejših tovarn.
Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic, Welsla'.

Primešaj krmi Mastin!

Enkrat na teden primešaj krmi pest praška Mastin. Ob pomanjkanju krme, ko se uporabljajo nadomestna sredstva za krmilo, pa se primeša dyakrat. Dietetični prašek Mastin je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, v Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo Mastin, ko ga enkrat polkusijo, in ga ponovno rabijo. 5 zavojev praška Mastin zadostuje za 6 mesecev za enega prasida ali vola.

Ako se Mastin pri Vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina 20-50 poštne prestopa dom. (14)

Mazilo zoper garje (naftomazilo) uniči pri ljudeh garje, lisaj, srbečico, kožne bolezni, izpuščaje. Pri živini uniči garje. 1 lonček po pošti K 10-50.

Lekarna Trnkóczy

Ljubljana, Kranjsko. Zraven rotovža.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registрована zadruga z neomejeno zavazo v LJUBLJANI

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti šte. 18.

Obrestuje hranilne vloge po 3% (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v svesi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne doiga.

Stanje hranilnih vlog nad 42.000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 4.000.000 kron.

Rogaška slatina

Tempel vrelec:

Najboljša namizna voda, najbogatejša na ogljikovi kislini. Pospešuje prebavljanje in preosnavljanje.

Syria vrelec:

Zdravilna voda proti kroničnemu katarju želodca in čreves, najboljši pripomoček proti slabemu prebavljanju in teku. Proti boleznim jeter in ledvic, sladkorna bolezen.

Donat vrelec:

Najmočnejši vrelec svoje vrste, posebno dobro sredstvo proti črevesnemu katarju, želodčnemu kamenu, sladkorni bolezni, debelosti, putiki, hemoroidom itd.

Rogaška slatina

je najbolj priljubljena in se v obče največ zahteva. To pa radi tega, ker je izmed vseh alkaliziranih rudninskih-kislih slatin najbogatejša na ogljikovi kislini. — Ta slatina je najokusnejša krepičlna in oživljajoča pijača; obenem pa tudi najboljše sredstvo s katerim se obvaruje v mrzlih krajih mrzlice. (1)

Rogaška slatina

je najboljša namizna in mineralna voda, katere alma nikdar slabega okusa ali duha. ::

Osnovni čisto domači kapital popolnoma vplačan

u zlatu din. 2.500.000.—

Rezervni fondii po knjiženju

u zlatu din. 9.885.283.—

Današnja vrednost rezervnih fondov iznaša preko

v zlatu dinarjev

: 20.000.000.— :

Bančni zavarovalni zavod

Beogradska Zadruga A. D.

osnovana 1882. leta

Centrala: v Beogradu (lastna palača) vogal Karadjordjeve, Hercegovačke in Travničke ulice.

Filijalka za Hrvatsko, Slavonijo, Medjimurje in Prekmurje v Zagrebu.

Najstarejša in prva domača ustanova za zavarovanje. Izp'čala je do konca septembra 1919.:

v življenskem odseku:

-- din. 3.220.546-46 --

v požarnem odseku:

-- din. 850.129.84 --

v odseku nesrečnih slučajev:

-- din. 42.949.35 --

Filiale: Zagreb, Skoplje, Solun in v osnutku v Sarajevu, Ljubljani in Novem Sadu. — Glavna zastopništva po županijah.

Osnovana 1882. leta od prvih narodnih ljudi. Današnja uprava je v rokah najodličnejših predstavnikov našega naroda. Predsednik je g. Luka Celovič, trgovec in veliki borec za naše narodno ujedinjenje. Člani upravnega odbora so: gg. Ljuba Davidović, predsednik ministrstva, Kosta Stojanović, minister na razpoloženju sedaj vladni delegat na mirovni konferenci, Obrad Blagojević, advokat, Mihajlo Marjanović, podpredsednik občine beogradske, Todor Gjurić, trgovec in Vlada Marinković, trgovec. Člani nadzornega odbora so: Todor Mijailović, veletržec, Kosta Glavinić, bivši minister a sedaj komisar privilegovane Narodne banke, dr. Bogdan Gavrilović, profesor univerze, dr. Nikola Vulić, profesor univerze, in Živojin Paunović, trgovec. (31)

Vrednosti rezervnih fondov sestoje iz: akcij privilegovane Narodne banke za kraljestvo SHS, državne rente in obveznice; lastne palače v ulici Karadjordjevi, Hercegovački, Zvojnički, od kojih je v eni največji in najmodernejši hotel „Bristol“; veliko nepremično imetje na Kazališnem trgu v Beogradu; hotel „Sloboda“ v Skoplju; lastna tvornica stekla v Paraćinu — vse to reprezentira današnju prednost preko

20.000.000 dinarjev v zlatu ali preko 150.000.000.— kron.

Bavi se stemile zavarovanji: zavarovanja proti škodam požara in strele (zgradeb, pohištva, štacunskega blaga, stavbnega materijala in lesa, vseh industrijskih podjetij kakor žag tvornic, mlinov, in obče vsa zavarovanja te vrste); življenska zavarovanja in to: za slučaj smrti in doživljenja, dote ženski a. kapitala možki deci, razna kombinovana zavarovanja; zavarovanja proti nezgodam ali nesrečnim slučajem, kakor: pri poedincih ali korporacijah pri tvorničkih in drugih delavcih, zavarovanja proti škodi vloma, kakor pohištva, blaga in ostalih vrednosti.

Vse to prevzame najkulantneje in po najpovoljnejših premijskih stavih.

Iščejo se zaupni in marljivi krajevni zastopniki ter zastopniki za vodstvo glav. zastopstva po županijah. — Vsa obvestila daje radevolje:

Filijalka Beogradske Zadruga v Zagrebu

Dalmatinska ulica številka 5.